

Biuletyn

ISSN 2719-5147

informacyjny

11-12/2023

Dopłaty do ubezpieczeń rolnych w 2024 r.

Ulga inwestycyjna w podatku rolnym

Zarządzanie zasobami wodnymi

Trwa nabór wniosków

**Grupy producentów rolnych –
zmiana przepisów**

Pomoc dla branży pszczelarskiej

Siedem naborów uruchomionych

To był dobry rok dla KOWR

Szanowni Rolnicy i Mieszkańcy Wsi!

W naszej tradycji, tak pięknie przekazywanej z pokolenia na pokolenie, utrwalił się wyjątkowy charakter Świąt Bożego Narodzenia. Te radosne Świąta gromadzą przy jednym stole nie tylko pokolenia, ale też całe rodziny, które często nie mieszkają już razem.

Wigilijna wieczerza, świąteczny stół to efekt naszej ciężkiej pracy i zachowania tradycji. To czas dzielenia się opłatkiem, wygaszania sporów, wspólnego śpiewania kolęd, pójścia na Pasterkę.

Wiara, tradycja i wartości są tymi korzeniami, dzięki którym wiemy, skąd pochodzimy i dokąd powinniśmy zmierzać. Przekazywanie tego wszystkiego jesteśmy winni naszym przodkom i jednocześnie jesteśmy zobowiązani wobec naszych następców.

Siła tych korzeni, siła rodziny to siła Polski. Pamiętajmy o tym, dzieląc się opłatkiem i na kolejny rok prośmy o łaskę Opatrzności Bożej.

Życzę Państwu ciepłej, rodzinnej atmosfery Świąt Bożego Narodzenia, duchowego i radosnego przeżywania tych Świąt oraz wszelkiej pomyślności w Nowym 2024 Roku.

Szczęść Boże!

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Anna Geubrek

W numerze:

MRiRW

MRiRW

Dopłaty do ubezpieczeń rolnych w 2024 r.	4
Ulga inwestycyjna w podatku rolnym	5
Zarządzanie zasobami wodnymi	7
Wymiana pokrycia dachu z dofinansowaniem	9
Grupy producentów rolnych – zmiana przepisów	9
Kontrola upraw winorośli	11
Rozwój OZE na obszarach wiejskich	13
Wdrażanie PROW w 2022 r.	15
Codex Alimentarius	16
Posiedzenia Rady AGRIFISH	18
Handel zagraniczny towarami rolno-spożywczymi wciąż na plusie	22
Wsparcie dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich	25
Test wiedzy o rolnictwie ekologicznym	27

ARiMR

Pomoc dla branży pszczelarskiej	28
Ryneczek ARiMR	30

KOWR

To był dobry rok dla KOWR	33
--------------------------------	----

KRUS

Moja Wizja ZEROOO – V edycja konkursu	39
Konkurs prewencyjny KRUS	40

Prezydent RP Andrzej Duda, na wniosek premiera Mateusza Morawieckiego, 27 listopada 2023 r. powołał na urząd Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Annę Gembicką

Szanowni Państwo!

Zgodnie z demokratycznymi regułami i parlamentarnymi obyczajami nastąpiła zmiana rządu. W związku z tym Premier Mateusz Morawiecki powierzył mi stanowisko Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Wybór ten przyjąłem z pokorą, w poczuciu odpowiedzialności za sprawy wsi i rolnictwa. Nie jestem osobą nową w tym środowisku. Do tej pory byłam sekretarzem stanu w ministerstwie, którym mam teraz kierować. Znam skalę problemów i wiem jakie są najpilniejsze kwestie do rozwiązania.

Podjęłam się tego trudnego zadania, bo tak postrzegam swoją odpowiedzialność. Odkąd pełnię funkcję sekretarza stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, biorę udział w dialogu z rolnikami oraz przedstawicielami organizacji rolniczych i branżowych. Dziś tak samo deklaruję gotowość do kontynuowania ciężkiej pracy w imię odpowiedzialności wobec polskich rolników.

Już na początku swojego urzędowania, dzień po powołaniu, spotkałam się z protestującymi w Medyce rolnikami. W spotkaniu z protestującymi uczestniczył też sekretarz stanu Janusz Kowalski.

Prowadzone przez mojego poprzednika rozmowy z rolnikami w Szczecinie pokazały, że takie działania MRiRW nie były incydentalne. Przerodziło się to w stałą pracę nad pewnymi rozwiązaniami systemowymi.

Brak dostrzegania przez Wspólnotę Europejską problemów Polski i krajów przyfrontowych ujawnił się bardzo mocno podczas napływu produktów rolnych z Ukrainy.

Podobnie było podczas spotkania w Medyce. Przystępując do tych rozmów miałam pełną świadomość, że najistotniejsze dla protestujących były rozwiązania doraźne. W toku rozmów omawialiśmy także rozwiązania systemowe. Jestem przekonana, że ten dialog będzie kontynuowany, również w formie dalszego działania nad wypracowaniem rozwiązań służących wzmocnieniu polskiego rolnictwa, także w kontekście konkurencji z Ukrainą.

Protestujący na przejściu granicznym rolnicy zgłosili trzy postulaty: dopłat do skupu kukurydzy, utrzymania podatku rolniczego na tegorocznym poziomie oraz kontynuowania kredytów płynnościowych.

Rozmawialiśmy szczerze, postulat po postulacie.

Wiem, że sytuacja na granicy jest trudna. Jest ona wywołana agresją Rosji na Ukrainę, ale też nieodpowiedzialną polityką Unii Europejskiej. Niestety, brak dostrzegania przez Wspólnotę Europejską problemów Polski i krajów

przyfrontowych ujawnił się bardzo mocno podczas napływu produktów rolnych z Ukrainy. Od tych tematów nie można uciec i dlatego dyskusja dotyczyła zarówno rozwiązań unijnych, jak i krajowych.

Zaproponowałam, aby został zastosowany mechanizm dopłat do kukurydzy na poziomie 1000 zł/ha.

Rząd popiera także postulat przedłużenia udzielania kredytów płynnościowych. Takie rozwiązanie bardzo dobrze się sprawdziło i cieszy się ogromnym

zainteresowaniem rolników. Już teraz złożone wnioski praktycznie wyczerpały większość puli wynoszącej 10 mld zł i w związku tym będziemy chcieli zwiększyć akcję kredytową o kolejne 2,5 mld zł.

Sprawa trzeciego z postulatów wymaga wypracowania takiego mechanizmu, który będzie z jednej strony chronił rolników, a z drugiej strony nie spowoduje uszczerbku dla gmin. To musimy wspólnie wypracować z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Poinformowałam również, że wystąpiłam do unijnego komisarza ds. handlu Valdisa Dombrovskisa o spotkanie z udziałem protestujących rolników i transportowców. Przedstawiciele unijnych struktur muszą naocznie zapoznać się z ich sytuacją. Być może to pozwoli zrozumieć lepiej nasze problemy, których czasem nie widać z poziomu Brukseli.

Obejmując urząd Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyznaczyłam sobie

dwa priorytety – po pierwsze kwestie doraźne, jak wspomniane już rozmowy na przejściu granicznym w Medyce. Bardzo doceniam przedstawienie przez rolników konkretnych trzech postulatów. Dlatego też te rozmowy oceniam jako bardzo dobre, merytoryczne.

Druga grupa priorytetów dotyczy kwestii systemowych. Zwracam uwagę, że wiele spraw już realizowaliśmy, ale też Prawo i Sprawiedliwość przygotowało propozycje rozwiązań, które zamierzamy w kolejnej kadencji prezentować.

Moim celem jest prowadzenie konstruktywnego dialogu z przedstawicielami rolników. Jednym z istotnych tematów jest cały pakiet zagadnień dotyczących dywersyfikacji dochodów czy np. kwestii związanych z dostępem do wody i gospodarką wodną.

Wśród naszych projektów jest też taki, w którym jednoznacznie stwierdzamy, że wieś jest przede wszystkim miejscem produkcji rolnej. Polska wieś się zmienia. Przybywają na nią dotychczasowi mieszkańcy miast. Pojawiają się w związku z tym nowe problemy. Naszym zadaniem

jest zapewnienie rolnikom spokojnych warunków pracy, bez niepotrzebnych interwencji.

Kolejną sprawą, naszą sztandarową propozycją z kampanii wyborczej jest Lokalna półka, czyli obowiązek, aby 2/3 produktów żywnościowych w supermarketach pochodziło od lokalnych dostawców.

Chodzi o to, aby odbudować lokalne rynki i w ten sposób wzmocnić pozycję rolników w całym łańcuchu żywnościowym. Musimy

też wypracować taki system zachęt, aby rolnikom opłacało się działać wspólnie w ramach spółdzielni czy grup producenckich.

To staje się coraz bardziej pilną sprawą, bo cały czas mierzymy się z konkurencją produktów z Ukrainy, która stara się o przyjęcie do Unii Europejskiej. Dlatego potrzebujemy rozwiązań systemowych, które pozwolą na dywersyfikację dochodów rolników, większy udział w przetwórstwie oraz zapewnienie taniej energii, a co za tym idzie –

kompleksowo – zapewni opłacalność w rolnictwie.

W dalszym ciągu w kręgu głównego zainteresowania znajdują się kwestie dotyczące bezpieczeństwa żywnościowego. Nie możemy się zgodzić, aby polskie i europejskie rolnictwo zeszło na dalszy plan. Nikt inny nas nie wyżywi i nie możemy na to liczyć.

Istotne jest to, aby dążyć do podniesienia opłacalności produkcji rolnej. Jednym z elementów prowadzących do tego może być takie rozwiązanie, jakie zastosowano w Hiszpanii. Rolnicy nie mogą mieć oferowanych warunków zapłaty za swoje produkty poniżej kosztów produkcji. Nikt inny nie zapewni nam bezpieczeństwa żywnościowego tak, jak czyni to polski rolnik. Dlatego

należy mu zapewnić godne warunki pracy i godziwą zapłatę za wytworzone w gospodarstwie produkty i wyroby.

Sukcesywnie będą przedstawiała te propozycje i liczę na merytoryczny dialog z organizacjami

i związkami zawodowymi rolników. Jak już nieraz miało to miejsce w niedalekiej przeszłości, takie rozmowy i systematyczny dialog pozwalają na wypracowanie konstruktywnych rozwiązań systemowych.

Potrzebujemy rozwiązań systemowych, które pozwolą na dywersyfikację dochodów rolników, większy udział w przetwórstwie oraz zapewnienie taniej energii.

Nie możemy się zgodzić, aby polskie i europejskie rolnictwo zeszło na dalszy plan. Nikt inny nas nie wyżywi i nie możemy na to liczyć.

Musimy wypracować taki system zachęt, aby rolnikom opłacało się działać wspólnie w ramach spółdzielni czy grup producenckich.

Dopłaty do ubezpieczeń rolnych w 2024 r.

Rada Ministrów przyjęła *rozporządzenie w sprawie wysokości dopłat do składek z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w 2024 r.*, przedłożone przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi.

Rozporządzenie przewiduje udzielanie 65 proc. dopłat ze środków budżetu państwa do składek z tytułu ubezpieczenia:

- od ryzyka wystąpienia szkód w uprawach rolnych (zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku, chmielu, tytoniu, warzyw) oraz
- zwierząt gospodarskich (bydła, koni, owiec, kóz, drobiu lub świń).

■ Najważniejsze rozwiązania

- Zgodnie z ustawą o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich dopłaty z budżetu państwa do składek ubezpieczenia przysługują producentom rolnym w wysokości do 65 proc. składki.
- Rozporządzenia przewiduje udzielanie 65 proc. dopłat ze środków budżetu państwa do składek z tytułu zawarcia przez

producentów rolnych z zakładami ubezpieczeń umów ubezpieczenia:

- ✓ upraw rolnych (zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek, ziemniaków, buraków cukrowych lub roślin strączkowych, od zasiewu lub wysadzenia do ich zbioru) od ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez huragan, powódź, deszcz nawalny, grad, piorun, obsunięcie się ziemi, lawinę, suszę oraz ujemne skutki przezimowania lub przymrozki wiosenne do składki do 1 ha uprawy;
- ✓ zwierząt gospodarskich (bydła, koni, owiec, kóz, drobiu lub świń) od ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez huragan, powódź, deszcz nawalny, grad, piorun, obsunięcie się ziemi, lawinę oraz w wyniku uboju z konieczności do składki do 1 sztuki.
- 65 proc. dopłat do składki ubezpieczenia przysługuje w przypadku

zawarcia przez producenta rolnego umowy ubezpieczenia zawierającej pakiet rodzajów ryzyka i określenia przez zakład ubezpieczeń stawki taryfowej nieprzekraczających 9 proc. sumy ubezpieczenia. W przypadku upraw prowadzonych na użytkach rolnych klasy V i VI powyższa stawka taryfowa będzie mogła zostać określona w wyższej wysokości 12 proc. i 15 proc. sumy ubezpieczenia tych upraw. Po przekroczeniu ww. stawek dopłata będzie proporcjonalnie pomniejszana.

- W przypadku ubezpieczenia zwierząt gospodarskich dopłaty przysługują producentom rolnym w wysokości 65 proc. składek pod warunkiem określenia przez zakłady ubezpieczeń stawek taryfowych ubezpieczenia od łącznego ubezpieczenia zwierząt nieprzekraczających 0,5 proc. sumy ubezpieczenia.

Departament Komunikacji i Promocji
MRiRW

tel. 22 623 18 38

Zdjęcie: Andrii Yalanskyi.Stock.adobe.com

Ulga inwestycyjna w podatku rolnym

Ulgi inwestycyjne w podatku rolnym są udzielane przez wójta lub burmistrza bądź prezydenta miasta na podstawie art. 13 ustawy o podatku rolnym¹. Podatnikom przysługuje ulga inwestycyjna z tytułu wydatków poniesionych m.in. na budowę lub modernizację budynków inwentarskich oraz obiektów służących ochronie środowiska czy na inwestycje z zakresu nawodnień.

Ulga inwestycyjna przysługuje podatnikom podatku rolnego na podstawie ustawy o podatku rolnym (zwanej dalej „ustawą”) oraz zgodnie z następującymi zasadami:

- przepisami art. 14 rozporządzenia Komisji (UE) 2022/2472 z dnia 14 grudnia 2022 r. *uznającego niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej* (Dz. Urz. UE z 21 grudnia 2022 r. L 327/1) w przypadku pomocy udzielanej mikro-, małym i średnim przedsiębiorstwom (gospodarstwom rolnym) w ramach pomocy państwa SA.106524 (2023/X) lub
- zasadami wynikającymi z wytycznych Komisji Europejskiej w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich (Dz. Urz. UE z 21 grudnia 2022 r. C 485/1) w przypadku pomocy udzielanej dużym przedsiębiorstwom (gospodarstwom rolnym) w ramach pomocy państwa SA.106500 (2023/N).

■ Możliwe wydatki

Podatnikom podatku rolnego przysługuje ulga inwestycyjna z tytułu wydatków poniesionych na:

- budowę lub modernizację budynków inwentarskich służących do chowu, hodowli i utrzymywania zwierząt gospodarskich oraz obiektów służących ochronie środowiska;
- zakup i zainstalowanie:
  - ✓ deszczowni;

- ✓ urządzeń melioracyjnych i urządzeń zaopatrzenia gospodarstwa w wodę;
- ✓ urządzeń do wykorzystywania na cele produkcyjne naturalnych źródeł energii (wiatru, biogazu, słońca, spadku wód).

udokumentowanych rachunkami nakładów inwestycyjnych (w wartościach netto, gdyż podatek VAT nie stanowi kosztu kwalifikowanego – z wyjątkiem przypadków, gdy podatek VAT nie podlega odzyskaniu).

Podatnikom podatku rolnego przysługuje ulga inwestycyjna z tytułu wydatków poniesionych m.in. na budowę lub modernizację budynków inwentarskich

Warunek: wydatki te nie zostały sfinansowane w całości lub w części z udziałem środków publicznych (zarówno ze środków krajowych, jak i ze środków budżetu unijnego).

■ Zasady przyznawania ulgi inwestycyjnej w podatku rolnym

Ulga inwestycyjna jest przyznawana po zakończeniu inwestycji i polega na odliczeniu od należnego podatku rolnego od gruntów położonych na terenie gminy, w której została dokonana inwestycja – w wysokości 25 proc.

Ulga z tytułu tej samej inwestycji nie może być stosowana dłużej niż przez 15 lat. Kwota ulgi inwestycyjnej jest odliczana z urzędu w decyzji ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego.

W przypadku podatników zobowiązanych do składania deklaracji na podatek rolny podatnicy samodzielnie odliczają, określoną w decyzji w sprawie ulgi inwestycyjnej, kwotę przyznanej ulgi od należnego podatku rolnego.

Podatnik traci prawo do odliczenia od podatku rolnego

¹ Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (t.j. Dz.U. 2020 poz. 333; 2023 poz. 1450).

niewykorzystanej kwoty ulgi inwestycyjnej w przypadku sprzedaży obiektów i urządzeń, od których przyznana została ta ulga, lub przeznaczenia ich na inne cele niż określone w art. 13 ustawy.

■ Zasady UE w zakresie udzielania pomocy publicznej

Unijne zasady w zakresie udzielania pomocy publicznej, które muszą być przestrzegane, aby uzyskać ulgę inwestycyjną dotyczą:

- W przypadku inwestycji związanych z wytwarzaniem biopaliw lub energii ze źródeł odnawialnych – zapewnienia, że produkcja biopaliw i energii ze źródeł odnawialnych nie przekroczy rocznego zużycia paliw lub energii w danym gospodarstwie rolnym. Pomoc nie będzie przyznawana na inwestycje w instalacje, których głównym celem jest produkcja energii elektrycznej z biomasy;
- W przypadku inwestycji w produkcję energii termicznej i elektrycznej ze źródeł odnawialnych w gospodarstwach rolnych – instalacje produkcji mogą służyć wyłącznie zaspokojeniu potrzeb własnych beneficjenta w zakresie energii, a zdolności produkcyjne tych instalacji nie mogą przekroczyć

ekwiwalentu łącznego średniego rocznego zużycia energii termicznej i elektrycznej w danym gospodarstwie rolnym, łącznie z gospodarstwem domowym rolnika. Sprzedaż energii elektrycznej do sieci jest dozwolona wyłącznie, jeżeli przestrzegany jest limit średniej rocznej konsumpcji własnej.

Jeżeli inwestycja realizowana jest wspólnie przez więcej niż jednego beneficjenta w celu zaspokojenia ich własnego zapotrzebowania na biopaliwo i energię, średnie roczne zużycie kumuluje się do wysokości odpowiadającej łącznemu średniemu rocznemu zużyciu wszystkich beneficjentów.

■ Inwestycje z zakresu nawodnień – zasady

W przypadku inwestycji z zakresu nawodnień należy zapewnić, że:

- W ramach inwestycji jest lub będzie stosowany system pomiaru wody umożliwiający pomiar zużycia wody na poziomie wspieranej inwestycji – zgodnie z krajowymi przepisami.
- Inwestycję na rzecz usprawnienia istniejącej instalacji nawadniającej lub elementu infrastruktury nawadniającej poddaje się ocenie ex ante pod kątem potencjalnych

oszczędności wody zgodnie z parametrami technicznymi istniejącej instalacji lub infrastruktury.

- Jeżeli dana inwestycja ma wpływ na jednolite części wód podziemnych lub powierzchniowych, których stan został w odpowiednim planie gospodarowania wodami w dorzeczu określony jako gorszy niż dobry z przyczyn związanych z ilością wody, lub jeżeli w wyniku aktualnych ocen wrażliwości na zmiany klimatu i ocen ryzyka wynika, że zagrożone części wód o dobrym stanie mogą utracić swój stan z przyczyn związanych z ilością wody spowodowaną skutkami zmiany klimatu, konieczne jest skuteczne ograniczenie zużycia wody, przyczyniające się do osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu tych części wód, zgodnie z art. 4 ust. 1 dyrektywy 2000/60/WE. Warunki te nie mają zastosowania do inwestycji w istniejącą instalację, która wpływa jedynie na efektywność energetyczną, ani do inwestycji w utworzenie zbiornika lub do inwestycji w wykorzystywanie odzyskanej wody, która nie wpływa na jednolitą część wód podziemnych lub powierzchniowych.
- Oszczędność wody wyniesie co najmniej 10 proc., jeżeli parametry

Ulgą przysługuje również z tytułu wydatków poniesionych na zakup i zainstalowanie deszczowni lub urządzeń melioracyjnych i urządzeń zaopatrzenia gospodarstwa w wodę

techniczne istniejącej instalacji lub infrastruktury zapewniają już wyso-ki poziom wydajności, i co najmniej 25 proc., jeżeli aktualny poziom wydajności (przed inwestycją) jest niski lub jeżeli inwestycje przeprowadza się na obszarach, na których uzyskanie oszczędności wody jest najbardziej potrzebne do zapewnienia osiągnięcia dobrego stanu wód (jeżeli jeszcze nie został on osiągnięty) i uniknięcia pogorszenia stanu jednolitych części wód.

- Efektywne zmniejszenie zużycia wody na poziomie całej inwestycji wyniesie co najmniej 50 proc. potencjalnej oszczędności wody, możliwej dzięki tej inwestycji, w istniejącą instalację nawadniającą lub element infrastruktury.

- Jeżeli inwestycja może mieć negatywny wpływ na środowisko, zostanie ona uznana za kwalifikowalną dopiero po przeprowadzeniu oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z obowiązującymi dla tego typu inwestycji przepisami.

■ Zasady obowiązujące dużych przedsiębiorców

W przypadku dużych przedsiębiorców, tj. zatrudniających co najmniej 250 pracowników i których roczny obrót przekracza 50 mln EUR, lub których całkowity bilans roczny przekracza 43 mln EUR oraz w przypadku gdy 25 proc. lub więcej kapitału lub praw głosu kontroluje bezpośrednio lub pośrednio, wspólnie lub indywidualnie co najmniej jeden organ państwowy, niezbędne jest aby przed rozpoczęciem inwestycji przedsiębiorstwa złożyły do właściwego organu podatkowego wniosek o przyznanie pomocy wraz ze scenariuszem alternatywnym.

Wniosek o przyznanie pomocy musi zawierać następujące dane:

- nazwę i wielkość przedsiębiorstwa;
- opis inwestycji ze wskazaniem miejsca jej realizacji;
- termin rozpoczęcia i zakończenia realizacji inwestycji;

- koszty kwalifikowalne;
- kwotę pomocy niezbędną do realizacji inwestycji;
- opis sytuacji finansowej wnioskodawcy w przypadku nieotrzymania pomocy;
- kopie dokumentów udowadniających wiarygodność scenariusza alternatywnego.

Organ podatkowy przekazuje scenariusz alternatywny do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, które weryfikuje wiarygodność scenariusza alternatywnego i potwierdza, że pomoc przynosi wymagany efekt zachęty.

Wzór jest dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/ulga-w-podatku-rolnych-dla-duzych-przedsiębiorstw>.

Departament Budżetu

MRiRW

tel. 22 623 20 21

Zdjęcia: Fotolia, David A Litman, Stock.adobe.com

Zarządzanie zasobami wodnymi

Trwa nabór wniosków

W październiku 2023 r. rozpoczął się nabór wniosków o przyznanie pomocy na *Zarządzanie zasobami wodnymi* w ramach poddziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa”. Pomoc finansowana jest z budżetu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014–2020. Wnioski przyjmują właściwe organy samorządu województwa albo samorządowa jednostka.

Propozycja ta jest skierowana do dwóch grup beneficjentów, którymi są:

- Państwowe Gospodarstwa Wodne Wody Polskie (PGW WP) – będą mogły realizować inwestycje w zakresie budowy, przebudowy lub remontu urządzeń wodnych, lub budowy hydrotechnicznych na ciekach wodnych naturalnych albo

sztucznych. Wnioskodawca będzie mógł się ubiegać o wsparcie do 10 mln zł na operację.

- Gminy – wsparcie będzie przeznaczone na budowę lub przebudowę otwartych zbiorników retencyjnych służących do gromadzenia wód opadowych, roztopowych, wód gruntowych lub wód płynących. Maksymalna kwota

dofinansowania wynosi 500 tys. zł na operację (bez limitu na gminę).

Pomoc przyznawana jest w formie refundacji do 100 proc. kosztów kwalifikowalnych poniesionych na realizację inwestycji związanych ze zwiększaniem możliwości retencyjnych, przeciwdziałającym powodzi lub suszy w zlewniach rolniczych.

■ **Wsparcie dla PGW WP – zasady**
PGW WP będzie mogło ubiegać się o dofinansowanie tylko do inwestycji, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez zespół opiniodawczo-doradczy, powołany przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Ocena ekspertów była przeprowa-

punktowych według ustalonej kolejności. Właściwy organ samorządu województwa albo samorządowa jednostka uszereguje wnioski w kolejności od operacji, która uzyskała największą liczbę punktów, do operacji, która uzyskała najmniejszą liczbę punktów. Lista

nieprzekraczającej 5000 m² oraz głębokości nieprzekraczającej 3 m od naturalnej powierzchni terenu, które będą gromadziły nie tylko wody opadowe i roztopowe, ale będą mogły dodatkowo korzystać z wód gruntowych i wód płynących, np. w rowach melioracyjnych.

Dodatkowo za koszty kwalifikowalne, obejmujące infrastrukturę towarzyszącą, będzie można uznać m.in. koszty:

- urządzania stref buforowych (ekotonowych) służących redukcji zanieczyszczeń spływających do zbiornika;
- urządzania wodopojów – o łagodnym pochyleniu zejścia dla zwierząt (dzikich) do wody;
- umocnienia wlotów i wylotów, upustów, przelewów, przewalów.

Inwestycja będzie mogła zostać zrealizowana w miejscowości należącej do gminy wiejskiej, gminy miejsko-wiejskiej (z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców), gminy miejskiej (z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców).

Budżet na ten typ inwestycji wynosi ok. 85 mln EUR z zastosowaniem limitów środków dostępnych w poszczególnych województwach.

Podobnie jak w przypadku PGW WP wnioski o pomoc zostaną poddane ocenie punktowej z uwzględnieniem kryteriów punktowych, z tą jednak różnicą, że ostateczna lista operacji możliwych do sfinansowania w ramach limitów środków, dostępnych w danym województwie, będzie podana do publicznej wiadomości przez właściwy organ samorządu województwa albo samorządową jednostkę, a nie przez ARiMR.

Uwaga! Złożenie wniosku o płatność końcową nie może nastąpić później niż do 30 czerwca 2025 r.

dzana w kontekście wpływu inwestycji na środowisko oraz poprawy stosunków wodnych na terenach użytkowanych rolniczo. Inwestycje, które znajdują się na liście, zostały również wskazane do realizacji w ramach kluczowych strategicznych dokumentów planistycznych

z informacją o kolejności przysługiwania pomocy zostanie podana do publicznej wiadomości oraz przekazana do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) w celu sporządzenia listy krajowej. Następnie zostanie udostępniona na stronie internetowej ARiMR.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie będzie mogło m.in. realizować inwestycje w zakresie przebudowy lub remontu urządzeń wodnych, lub budowli hydrotechnicznych na ciekach wodnych naturalnych albo sztucznych

kraju, m.in. w Planie Przeciwdziałania Skutkom Suszy czy Programie Przeciwdziałania Niedoborowi Wody. Obecnie na liście znajduje się 195 inwestycji. Budżet na ten typ operacji wynosi ok. 32 mln EUR.

Złożone przez PGW WP wnioski o pomoc zostaną poddane ocenie punktowej. Pomoc jest przyznawana z uwzględnieniem kryteriów

Nabory wniosków o przyznanie pomocy w poszczególnych województwach zakończyły się 10 listopada 2023 r.

■ Wsparcie dla gmin – zasady

W przypadku gmin pomoc przyznawana jest na budowę lub przebudowę otwartych zbiorników retencyjnych o powierzchni

Departament Nieruchomości
i Infrastruktury Wsi
MRiRW

tel. 22 623 18 41

Zdjęcie: Piotr Janicki.Stock.adobe.com

Wymiana pokrycia dachu z dofinansowaniem

Wsparcie na wymianę pokryć dachowych z azbestu w gospodarstwach rolnych – II nabór w ramach KPO

Nabór wniosków odbędzie się od 15 grudnia 2023 r. do 12 stycznia 2024 r. z wykorzystaniem formularza elektronicznego na Platformie Usług Elektronicznych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (<https://epue.arimr.gov.pl/>).

Wsparcie udzielane na wymianę pokrycia dachu wykonanego z wykorzystaniem wyrobów zawierających azbest wynosi 40 zł/m² wymienianego pokrycia dachu

Wsparcie udzielane jest na wymianę pokrycia dachu wykonanego z wykorzystaniem wyrobów zawierających azbest przez zastąpienie go nowym pokryciem dachu wolnym od wyrobów zawierających azbest na budynkach służących do produkcji rolniczej.

Wsparcie wynosi 40 zł/m² wymienianego pokrycia dachu.

Dofinansowanie przysługuje maksymalnie do 500 m² wymienianego pokrycia dachu.

Pomoc może być udzielona osobie fizycznej, która:

- podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników jako rolnik lub
- której przyznano płatności bezpośrednie co najmniej w roku poprzedzającym rok złożenia wniosku o objęcie wsparciem.

Ponadto należy spełnić wszystkie poniższe warunki:

- być właścicielem lub współwłaścicielem budynku, na którym będzie wymieniane pokrycie dachu;
- mieć nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz.U. 2004 nr 10 poz. 76);
- być pełnoletnim.

O wsparcie w ramach II naboru wniosków mogą ubiegać się rolnicy, którzy nie skorzystali z dofinansowania na wymianę pokryć dachowych w ramach I naboru wniosków, tj. nie zawarli z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) umowy o objęcie przedsięwzięcia wsparciem.

Szczegółowe informacje dotyczące naboru wniosków, a także odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania, znajdują się na stronach internetowych MRiRW oraz ARiMR.

**Departament Płatności Bezpośrednich
MRiRW**

tel. 22 623 12 34

Zdjęcie: LianeM Stock.adobe.com

Grupy producentów rolnych – zmiana przepisów

W Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej zostały ogłoszone dwa rozporządzenia zmieniające rozporządzenia ws. wykazu produktów i grup produktów, ze względu na które mogą być tworzone grupy producentów rolnych oraz zakładowe spółdzielnie rolników.

7 września 2023 r. w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, pod pozycją nr 1823, zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra

Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 28 sierpnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu produktów i grup produktów, ze względu

na które mogą być tworzone grupy producentów rolnych, minimalnej rocznej wielkości produkcji towarowej oraz minimalnej liczby członków grupy producentów rolnych.

Rozporządzenie wprowadza następujące zmiany:

- Rozszerza brzmienia nazwy grupy produktów pod lp. 17, tj. „Ziarno zbóż lub nasiona roślin oleistych” o rośliny bobowate, a tym samym

Rozporządzenie z 28 sierpnia br. umożliwia tworzenie grup producentów rolnych przez rolników uprawiających rośliny bobowate, w tym m.in. łubin

umożliwia tworzenie grup producentów rolnych przez rolników uprawiających rośliny bobowate (np. seradela, łubin, soja, bobik, koniczyzna, wyka).

- Dodaje nową kategorię produktów, dla której możliwe będzie tworzenie grup producentów rolnych „Produkty rolne wytwarzane w ramach krajowych systemów jakości żywności, notyfikowanych Komisji Europejskiej”. Utworzenie takiej kategorii produktów wynika z potrzeby promowania producentów, którzy prowadzą produkcję o standardach wyższych niż produkcja konwencjonalna, a także umożliwienia im tworzenia wspólnych, formalnych struktur i ułatwienia budowania silniejszej pozycji rynkowej.

■ Zmiany dotyczące spółdzielni rolników

31 października 2023 r. w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, pod pozycją nr 2356, zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 17 października 2023 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu produktów lub grup produktów, ze względu na które mogą być zakładane spółdzielnie rolników.*

Rozporządzenie wprowadza nową kategorię produktów „Produkty rolne”, dla których mogą być zakładane spółdzielnie rolników.

Rozporządzenie z 17 października br. wprowadza nową kategorię produktów „Produkty rolne”

Mogą to być następujące produkty:

- zarejestrowane w Komisji Europejskiej zgodnie z przepisami o rejestracji i ochronie nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności produktów rolnych i środków spożywczych, win lub napojów spirytusowych oraz o produktach tradycyjnych lub
- rolnictwa ekologicznego, lub

- wytwarzane w ramach krajowych systemów jakości uznanych na podstawie przepisów o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich albo o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, których wymagania są objęte przepisami technicznymi notyfikowanymi Komisji Europejskiej.

Utworzenie takiej kategorii produktów wynika z potrzeby promowania produkcji produktów rolnych wytwarzanych w ramach systemów jakości, a także umożliwienia producentom, którzy prowadzą produkcję w standardach wyższych niż produkcja konwencjonalna, tworzenia wspólnych, formalnych struktur w formie prawnej spółdzielni rolników i tym samym

ułatwienie im budowania silniejszej pozycji rynkowej. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**Departament Rynków Rolnych
i Transformacji Energetycznej
Obszarów Wiejskich MRiRW**
tel. 22 623 18 45

Zdjęcia: forcdan-,
gilles lougassi.Stock.adobe.com

Kontrola upraw winorośli

Zakładanie winnicy i prowadzenie winiarni podlegają, na podstawie obowiązujących przepisów prawnych, nadzorowi instytucji państwowych. Wśród nich znajduje się Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN), która kontroluje uprawy winorośli i współpracuje z innymi instytucjami kontrolującymi rynek wina w Polsce.

Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN) przeprowadza kontrole upraw winorośli, z których winogrona przeznaczone są do wyrobu wina na podstawie ustawy o *wyrobach winiarskich*. Odpowiedzialny za te kontrole jest Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa właściwy ze względu na miejsce położenia uprawy winorośli.

Corocznie z końcem lata kontroli podlegają uprawy winorośli położone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wpisane do ewidencji winnic prowadzonej przez Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR).

■ Kontrole PIORiN w liczbach

W 2023 r., na podstawie danych zawartych w ewidencji winnic, Wojewódzcy Inspektorzy Ochrony Roślin i Nasiennictwa przeprowadzili 224

kontrole plantacji winorośli przeznaczonych do wyrobu wina grobowego w 224 winnicach o łącznej powierzchni 335,21 ha.

Najwięcej kontroli wykonano na terenie województw:

- małopolskiego i dolnośląskiego (po 31);
- lubelskiego (30);
- lubuskiego (24);
- podkarpackiego (18);
- śląskiego (17);
- świętokrzyskiego (16).

Średnia powierzchnia skontrolowanych winnic wyniosła 1,5 ha.

■ Zakres kontroli

Przeprowadzane kontrole mają na celu potwierdzenie zgodności informacji zawartych w ewidencji winnic KOWR ze stanem faktycznym. Kontrole dotyczą:

- weryfikacji lokalizacji upraw winorośli;

- nazw odmian winorośli lub ich synonimów;
- powierzchni upraw poszczególnych odmian;
- sprawdzenia, czy uprawiane odmiany winorośli spełniają wymagania określone w art. 81 ust. 2 akapicie drugim rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 *ustanawiającym wspólną organizację rynków (...)*.

W toku kontroli nowo założonych winnic szczególną uwagę zwraca się na pochodzenie materiału rozmnożeniowego winorośli użytego do założenia plantacji oraz na zaopatrzenie sadzonek winorośli w paszport roślin. Paszport gwarantuje, że sadzonki winorośli, którym on towarzyszy, są wolne od agrofagów kwarantannowych i regulowanych agrofagów niekwarantannowych, a także spełniają określone wymagania jakościowe i zdrowotne.

Uprawy winorośli wpisane do ewidencji winnic prowadzonej przez Dyrektora Generalnego KOWR podlegają corocznej kontroli PIORiN

W 2023 r. przeprowadzono kontrole w 224 winnicach o łącznej powierzchni 335,21 ha. Na zdjęciu: winnica w woj. łódzkim

■ Dozwolone odmiany winorośli

Na mocy ww. rozporządzenia państwa członkowskie Unii Europejskiej dokonują klasyfikacji odmian winorośli, które mogą być sadzone, sadzone ponownie lub szczepione na ich terytoriach w celu produkcji wina. Aby odmiana winorośli mogła zostać zaklasyfikowana, musi należeć do gatunku *Vitis vinifera* lub pochodzić z krzyżówki gatunku *Vitis vinifera* z innymi gatunkami rodzaju *Vitis*.

Nie są dozwolone do uprawy w celu wyrobu wina następujące odmiany winorośli: Noah, Othello, Isabelle, Jacques, Clinton i Herbermont. Podczas ich fermentacji wytwarza się zwiększona zawartość procentowa alkoholu metylowego, zagrażająca zdrowiu ludzi.

W przypadku państw członkowskich, których roczna produkcja wina, obliczona na podstawie średniej produkcji w ciągu

ostatnich pięciu lat winiarskich, nie przekracza 50 tys. hektolitrów, są one wyłączone z obowiązku tworzenia klasyfikacji odmian winorośli. Lista państw, których dotyczy odstępstwo, znajduje się w części III załącznika do Decyzji Wykonawczej Komisji UE *zwalniającej niektóre państwa członkowskie z obowiązku stosowania do niektórych gatunków dyrektyw (...)*. Na liście tej znajduje się m.in. Polska.

Należy podkreślić, że w dotychczas przeprowadzonych kontrolach nasadzeń winorośli dokonanych przez PIORiN nie stwierdzono upraw odmian zakazanych do wyrobu wina.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa zakazuje, w drodze decyzji, pozyskiwania winogron z danej uprawy winorośli do wyrobu wina w przypadku stwierdzenia na działce ewidencyjnej:

- prowadzenia uprawy winorośli niespełniających wymagań

dotyczących klasyfikacji odmian należących do gatunku *Vitis vinifera* lub pochodzących z krzyżówki gatunku *Vitis vinifera* z innymi gatunkami rodzaju *Vitis* albo

- prowadzenia uprawy winorośli jednej z następujących odmian: Noah, Othello, Isabelle, Jacques, Clinton i Herbermont.

Informacja o wydaniu takiej decyzji przekazywana jest Dyrektorowi Generalnemu KOWR.

Winnic w Polsce przybywa, a to wpływa na wzrost produkcji oraz jakości produkowanego w kraju wina, które zachwyca najbardziej wymagających smakoszy i sommelierów.

**Biuro Dyrektora Generalnego
PIORiN**

tel. 22 652 92 42

Zdjęcia: Marina-

Cinematographer.Stock.adobe.com,
archiwum PIORiN

Rozwój OZE na obszarach wiejskich

Interwencja PS WPR Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej

Rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE) to jedno z najistotniejszych zagadnień, zarówno w kontekście szeroko rozumianej ochrony środowiska, jak i zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego. W ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej (PS WPR) na lata 2023–2027 możliwe jest wsparcie na inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) planuje, że nabór wniosków na tę interwencję odbędzie się jeszcze w 2023 r.

Pogłębiające się gwałtowne przeobrażenia klimatyczne wymusiły na Unii Europejskiej zmianę polityki energetycznej w kierunku czerpania energii ze źródeł całkowicie odnawialnych, a odejście od tradycyjnych paliw kopalnych. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE) pozwala na wytwarzanie czystej energii. Jest to ważne w kontekście rozwiązań prawnych dotyczących limitów emisji CO₂, rosnących kosztów energii elektrycznej, a tym samym – bezpieczeństwa energetycznego.

■ Rola OZE na obszarach wiejskich

W Polsce rolnictwo jest jednym z kluczowych sektorów gospodarki, w którym zwiększenie produkcji przy wykorzystywaniu OZE może spowodować pozytywny wpływ na klimat i środowisko przyrodnicze. Ze względu na to, że obszary wiejskie częściej niż miejskie mierzą się z przerwami w dostawach energii elektrycznej, co spowodowane jest głównie rozproszoną i nieefektywną siecią dystrybucyjną oraz rosnącym zapotrzebowaniem i zużyciem energii, korzystanie ze źródeł odnawialnych może zapewnić rolnikom również zabezpieczenie energetyczne.

Energia wyprodukowana m.in. z promieniowania słonecznego

może być zużywana do obsługi urządzeń występujących w gospodarstwie rolnym, np. do systemów oświetlenia i wentylacji. Pozwoli to uczynić budynki gospodarcze obiektami niezależnymi od dostaw tradycyjnie wytwarzanej energii.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wychodząc naprzeciw potrzebom polskiego rolnictwa na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE, uruchomiło wsparcie już w poprzedniej perspektywie, w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (PROW 2014–2020). W PROW 2014–2020, w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych – Modernizacja gospodarstw rolnych w obszarze *f zielona energia w gospodarstwie*”, złożono 3014 wniosków na kwotę 282 963 166,46 zł.

■ Wsparcie dla rozwoju OZE na obszarach wiejskich w nowej perspektywie finansowej

W 2023 r. rozpoczęło się wdrażanie Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (PS WPR 2023–2027). W celu zwiększenia niezależności energetycznej, ograniczenia wykorzystania energii ze źródeł konwencjonalnych i w konsekwencji – poprawy stanu środowiska naturalnego

w gospodarstwach rolnych – w PS WPR 2023–2027 wspierane będą inwestycje w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej.

Instrument *Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej* daje szanse beneficjentom na realizację wsparcia, m.in. w celu zmniejszenia presji działalności rolniczej na środowisko, poprzez wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, właściwe zagospodarowanie odpadów i produktów ubocznych z rolnictwa oraz poprawę efektywności energetycznej.

Inwestycje w instalacje wytwarzające energię mają służyć wyłącznie zaspokojeniu potrzeb własnych beneficjenta w zakresie energii. W gospodarstwie rolnym, w którym realizowana będzie taka inwestycja, zastosowana instalacja nie może wytwarzać więcej energii niż łączne średnioroczne jej zużycie przez to gospodarstwo.

■ Wsparcie produkcji biogazu rolniczego

Interwencja PS WPR 2023–2027 *Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej* wspiera inwestycje materialne lub niematerialne, w szczególności dotyczące:

- w ramach wydzielonego obszaru A: budowy lub zakupu nowych

W ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej (PS WPR) na lata 2023-2027 możliwe jest wsparcie na inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej

urządzeń do produkcji energii z biogazu rolniczego (elektrycznej lub ciepła, lub paliwa gazowego) do 50 kW z możliwością zainstalowania magazynu energii;

- w ramach wydzielonego obszaru B: instalacji produkujących energię z promieniowania słonecznego do 50 kW wraz z magazynami energii i systemami zarządzania energią lub z pompą ciepła, o ile będzie stanowiła integralną część instalacji produkującej energię z promieniowania słonecznego, a także koszty montażu instalacji ww. urządzeń do produkcji energii;

- w ramach wydzielonego obszaru C: zakup lub budowa systemów poprawiających efektywność energetyczną budynków gospodarskich służących produkcji rolnej, takich jak budowa, przebudowa lub zakup kotłów na biomasę, systemów odzyskiwania ciepła (np. z mleka, z budynków inwentarskich, ściółki, gnojowicy), przeszkleń dachowych, oświetlenie LED, a także termomodernizacja budynków gospodarskich służących do produkcji rolnej.

Kryteria wyboru mogą w szczególności dotyczyć odbycia szkolenia w zakresie efektywności energetycznej gospodarstwa rolnego lub zobowiązanie się do jego odbycia nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność końcową.

W przypadku biogazowni rolniczych kryteria wyboru dotyczą zwłaszcza wielkości pogłowia w gospodarstwie w dużej jednostce przeliczonej (DJP) oraz stopnia wykorzystania nawozów naturalnych pochodzących z gospodarstwa.

Biorąc pod uwagę systemy poprawiające efektywność energetyczną budynków gospodarskich służących produkcji rolnej oraz budowę instalacji produkujących energię z promieniowania słonecznego wraz z pompami ciepła, magazynami energii i inteligentnymi systemami zarządzania energią, brane pod uwagę kryteria wyboru dotyczą w szczególności:

- sprawności urządzeń;
- prowadzenia produkcji ekologicznej (zgodnie z ustawą z dnia 23 czerwca 2022 r. *o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej*);
- gospodarstw znajdujących się na obszarach, o których mowa w art. 6 ust.1 pkt 1–5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody wraz z otulinami tych form ochrony przyrody*;
- gospodarstw, w których prowadzona jest produkcja zwierzęca;
- gospodarstw nieposiadających instalacji do produkcji energii z promieniowania słonecznego dofinansowanej ze środków PROW 2014–2020 (w przypadku inwestycji

w instalacje produkujące energię z promieniowania słonecznego wraz z pompami ciepła, magazynami energii i systemami zarządzania energią).

■ Kwoty wsparcia

Wsparcie w ramach tej interwencji jest przeznaczone dla rolnika. W okresie programowania maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi nie może przekroczyć:

- 1 500 000 zł – obszary A i B, przy czym na inwestycje związane z obszarem B nie może przekroczyć 200 000 zł;
- 200 000 zł – obszar C.

Rolnik może skorzystać ze wsparcia z obszaru A lub B, lub C. Maksymalna kwota pomocy łącznej na obszary A i C nie może przekroczyć 1 700 000 zł, a na obszary B i C – 400 000 zł.

Maksymalna łączna zainstalowana moc urządzeń do produkcji energii nie może przekroczyć 50 kW. Intensywność pomocy wynosi do 65 proc. kosztów kwalifikowalnych operacji.

Departament Wspólnej
Polityki Rolnej
MRiRW

tel. 22 623 18 42

Zdjęcie: manfredxy.Stock.adobe.com

Wdrażanie PROW w 2022 r.

Zatwierdzenie rocznego sprawozdania Polski

Komisja Europejska (KE) zatwierdziła sprawozdanie z wdrażania przez Polskę w 2022 r. Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) 2014–2020. Informacje zawarte w sprawozdaniu dotyczą m.in. realizacji finansowej Programu, celów czy informacji o postępach.

Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej takie sprawozdanie Polska co roku przedkłada do zatwierdzenia przez Komisję Europejską.

Instytucjami odpowiedzialnymi za wdrażanie poszczególnych działań PROW 2014–2020 są Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Samorządy Województw i Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, które realizowały obsługę złożonych wniosków o przyznanie pomocy.

■ Okres przejściowy

PROW 2014–2020 jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju. Niezależnie od rozpoczęcia w 2023 r. wdrażania Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (PS WPR 2023–2027) nadal trwa wdrażanie PROW 2014–2020. Wynika to ze zmiany strategicznej PROW 2014–2020 wprowadzającej okres przejściowy, który wydłużył implementację Programu o dwa lata.

■ Realizacja priorytetów

Program realizuje wszystkie spośród sześciu priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014–2020, tj.:

- ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich;
- poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych;
- poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie;
- odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa;
- wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmiany klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym;
- zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa

i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

■ Środki finansowe

PROW 2014–2020 jest finansowany z budżetu Unii Europejskiej i krajowych środków publicznych. Łączna kwota limitu w ramach Programu to blisko 18,18 mld euro, z czego środki z budżetu UE wynoszą ok. 11,94 mld euro, natomiast udział krajowych środków publicznych to ponad 6,23 mld euro.

Z budżetu PROW 2014–2020 są finansowane również zobowiązania podjęte w ramach PROW 2004–2006 i PROW 2007–2013.

■ Realizacja PROW 2014–2022 w liczbach

Ogółem w ramach PROW 2014–2020 od początku uruchomienia Programu do 31 grudnia 2022 r. złożono 7 819 652 wnioski o przyznanie pomocy finansowej. Natomiast w 2022 r. zostały złożone 999 522 wnioski, co stanowi 13 proc. ogólnej liczby złożonych wniosków w ramach Programu.

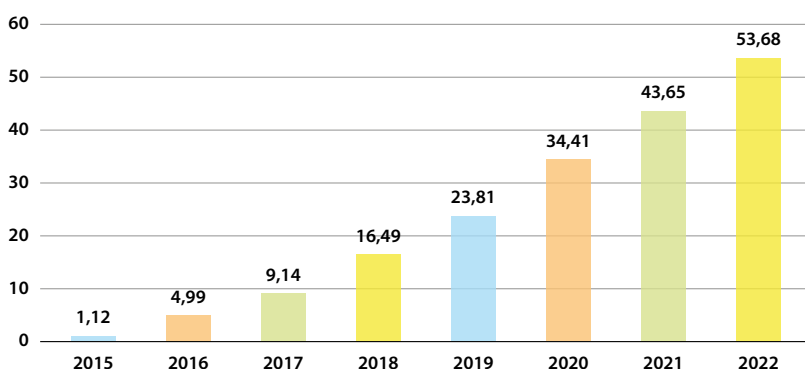
Do 31 grudnia 2022 r.:

- łącznie złożono 7 819 652 wnioski o przyznanie pomocy;
- zatwierdzono do realizacji 6 876 328 operacji na kwotę 67,67 mld zł (81,99 proc. limitu środków);
- zrealizowano płatności w wysokości 53,68 mld zł, w tym 34,67 mld zł ze środków EFRROW (66,43 proc. limitu środków) dla 1 270 729 beneficjentów, z czego 4,35 mld zł stanowiły zobowiązania z PROW 2004–2006 i PROW 2007–2013.

W całym okresie programowania, jak również w 2022 r. PROW 2014–2020 wdrażany był w Polsce intensywnie i z dużą skutecznością.

Departament Wspólnej Polityki Rolnej
MRiRW
tel. 22 623 18 42

Kwota pomocy wypłaconej w ramach PROW 2014–2020 w poszczególnych latach realizacji Programu – narastająco (w mld zł)

Codex Alimentarius

Czym jest i do czego jest potrzebny?

Codex Alimentarius, czyli Kodeks Żywnościowy, jest zbiorem przyjętych w skali międzynarodowej norm dla żywności, dobrych praktyk, zaleceń i wytycznych wykorzystywanych przez urzędowe służby kontroli żywności, przemysł rolno-spożywczy oraz środowiska naukowe i akademickie na całym świecie.

Normy dla żywności chronią życie – tegoroczne hasło Światowego Dnia Bezpieczeństwa Żywności (*World Food Safety Day*, WFSO) mogłoby być najkrótszym wyjaśnieniem, dlaczego potrzebne są nam dokumenty wypracowywane przez Komisję Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO (FAO/WHO).

■ Komisja Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO

Komisja Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO liczy obecnie blisko 200 państw członkowskich, ponad 230 międzynarodowych organizacji pozarządowych, w tym międzynarodowe zrzeszenia producentów, organizacje konsumenckie i agendy ONZ. Czyni ją to największą międzynarodową organizacją zajmującą się kwestiami bezpieczeństwa i jakości żywności oraz uczciwego międzynarodowego handlu produktami rolno-spożywczymi. To świadczy o dorobku KKŻ FAO/WHO i globalności opracowywanych przez nią norm oraz dokumentów, ale to wciąż za mało, aby zrozumieć, do czego potrzebny jest Codex Alimentarius.

■ Czy Codex Alimentarius jest obowiązkowy?

Co do zasady normy zatwierdzone przez Komisję Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO nie są obowiązkowe, są rekomendacjami dla państw członkowskich. Stanowią jednak ważne odniesienie dla Światowej Organizacji Handlu (WTO) w przypadku sporów dotyczących handlu międzynarodowego. Ponadto wiele państw, które nie mają własnego zaplecza legislacyjnego czy laboratoryjnego (np. kraje rozwijające się), powołuje się na normy kodeksowe bezpośrednio. Dla nas, Europejczyków, najistotniejszy jest jednak fakt, że decyzje Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO nie pozostają bez znaczenia dla prawodawstwa UE i jej państw członkowskich. Najbardziej przemawia przeciw to, co wpływa bezpośrednio na naszą codzienność.

■ Jaki jest wpływ Kodeksu Żywnościowego na prawo UE?

Upraszczając można krótko powiedzieć, że nie ma w Unii Europejskiej sprecyzowanej ogólnej procedury włączania dorobku Komisji Kodeksu Żywnościowego do przepisów unijnych. W praktyce

każdy przypadek możliwości wzięcia pod uwagę norm kodeksowych przy tworzeniu projektów aktów prawnych UE jest rozpatrywany indywidualnie.

Są jednak wyjątki. W zakresie zatwierdzanych przez KKŻ maksymalnych dopuszczalnych poziomów pozostałości (MRLs) leków weterynaryjnych w żywności oraz MRLs dla pestycydów w żywności ścieżka legislacyjna jest sprecyzowana. Regulują ją konkretne przepisy unijne: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 470/2009¹ oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 396/2005². MRLs ustalone na poziomie międzynarodowym przez Komisję Kodeksu Żywnościowego powinny być uwzględnione przy określaniu MRLs na poziomie UE, biorąc pod uwagę dobrą praktykę rolniczą w przypadku pozostałości pestycydów. Natomiast dla pozostałości leków weterynaryjnych rozporządzenie przewiduje, że w przypadkach, gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 470/2009 z dnia 6 maja 2009 r. *ustanawiające wspólnotowe procedury określania maksymalnych limitów pozostałości substancji farmakologicznie czynnych w środkach spożywczych pochodzenia zwierzęcego* (Dz.U. UE L 2009.152.11).

² Rozporządzenie (we) nr 396/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 lutego 2005 r. *w sprawie najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów w żywności i paszy pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz na ich powierzchni* (Dz.U. L 70 z 16.3.2005, s. 1).

ludzkiego, określa się maksymalny limit pozostałości zgodnie z decyzją Komisji Kodeksu Żywnościowego. Warunkiem jest przedstawienie przed podjęciem ostatecznej decyzji stosownych danych naukowych.

■ Ogólne zasady higieny żywności

Ciekawym przykładem korzystania z dorobku KKŻ na potrzeby tworzenia unijnych przepisów jest rozporządzenie (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych. W preambule zaznaczono, że uwzględnia ono zobowiązania międzynarodowe ustanowione w Porozumieniu w sprawie Stosowania Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych WTO oraz międzynarodowe normy w zakresie bezpieczeństwa żywności zawarte w Kodeksie Żywnościowym. W szczególności wymagania HACCP, czyli Systemu Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli, powinny brać pod uwagę zasady ustanowione przez Komisję Kodeksu Żywnościowego. Trzeba podkreślić, że *Ogólne zasady higieny żywności* (CXC 1-1969) wraz z rozdziałem obejmującym system HACCP³ to fundamentalny tekst opracowany przez Komisję Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, istniejący już od 1969 r. Był on wielokrotnie rewidowany w świetle postępującego rozwoju naukowego, ostatnio w 2022 r.

Ogólne zasady higieny żywności stanowiły podstawę dla przyjętego przez Unię Europejską pakietu higienicznego. Dla nas – konsumentów – jest to ważna informacja, ponieważ wszystkie firmy, które produkują, przetwarzają lub dystrybuują żywność, mają prawny obowiązek przestrzegania ustalonych

przepisów dotyczących higieny oraz działania zgodnie z wytycznymi HACCP. Również z tego powodu Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (GIJHARS), pełniący funkcję Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO dla Polski, przygotował polskie tłumaczenie najnowszej edycji *Ogólnych zasad higieny żywności* z rozdziałem obejmującym system HACCP. Wszyscy zainteresowani mogą znaleźć i bezpłatnie pobrać polską wersję tego dokumentu na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/ijhars/ogolne-zasady-higieny-zywnosci-haccp-wersja-polska> (w sekcji „Aktualności”, w zakładce „Opracowania i publikacje”).

Warto również wspomnieć, że przykładami odwoływania się do norm branżowych zatwierdzanych przez KKŻ na poziomie UE są przepisy unijne odnoszące się do takich produktów jak miód czy konserwowane sardynki. Ponadto unijny system numeracji substancji dodatkowych do żywności jest zgodny z Międzynarodowym Systemem Numeracji (*International Numbering System*, INS) opracowanym i uaktualnianym przez KKŻ. Jak wynika z wymienionych przykładów, Unia Europejska – jako jedyna organizacja członkowska w KKŻ – chętnie, choć nie zawsze wprost, korzysta z zasobów Kodeksu Żywnościowego.

■ Czy Komisja Kodeksu Żywnościowego to emerytka?

Komisja Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO „kończy” w tym roku 60 lat. Ten okrągły jubileusz może budzić obawy, że organizacja stała się przez lata skostniała i przestarzała. Nic bardziej mylnego. O ile procedury oraz podstawy zasad pracy mają swoje lata i warto je

„odświeżyć”, to za sprawą różnorodności państw będących jej członkami i co za tym idzie ogromu międzynarodowych ekspertów wypowiadających się na jej forum, dokumenty Komisji Kodeksu Żywnościowego powstają w oparciu o najnowszą wiedzę naukową oraz praktyki produkcyjne. KKŻ podejmuje tematy trudne i bardzo aktualne, jak oszustwa żywnościowe (food fraud) czy oporność na leki przeciwdrobnoustrojowe (AMR). Wychodzi naprzeciw współczesnym problemom sektora spożywczego, ale również chce sprostać potrzebom konsumentów. Kodeks dostrzega postęp technologiczny świata, stąd między innymi nowe prace nad normami związanymi z handlem internetowym czy przekazywaniem informacji o żywności za pomocą środków elektronicznych.

W dobie globalizacji, gdy na naszych półkach sklepowych możemy znaleźć egzotyczne produkty spożywcze z najodleglejszych stron świata, dobrze mieć świadomość, że oferowane towary produkowane były w oparciu o solidne podstawy i dobre praktyki zawarte w Kodeksie Żywnościowym. Stosowanie norm kodeksowych na wszystkich etapach produkcji i obrotu ma na celu przede wszystkim ochronę zdrowia i interesów konsumentów.

Czerpanie z dorobku Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO ma wiele plusów. Dlatego warto odwiedzić oficjalną stronę Codex Alimentarius i dowiedzieć się więcej.

Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych
tel. 22 623 29 00

Grafika: Fao.org

³ https://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/sh-proxy/en/?lnk=1&url=https%253A%252F%252Fworkspace.fao.org%252Fsites%252Fcodex%252Fstandards%252FCXC%252F1-1969%252FCXC_001e.pdf

Posiedzenia Rady AGRIFISH

Ważne tematy dla rybołówstwa, rolnictwa i leśnictwa

W czasie posiedzenia Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa (AGRIFISH) w Luksemburgu 23–24 października 2023 r. w zakresie rybołówstwa unijni ministrowie osiągnęli porozumienie polityczne co do wysokości kwot połowowych na 2024 r. w Morzu Bałtyckim.

Posiedzenie AGRIFISH w Brukseli 20 listopada 2023 r. było poświęcone ważnym sprawom związanym z rybołówstwem, rolnictwem i leśnictwem.

W czasie październikowego posiedzenia Rady polskiej delegacji przewodniczył podsekretarz stanu Krzysztof Cieciora.

■ Sprawy dotyczące rybołówstwa

W kompromisowym akcie prawnym zostały zrealizowane negocjacyjne priorytety Polski, tj.:

- Rada UE nie zgodziła się na wprowadzenie zakazu ukierunkowanych

połowów śledzia centralnego. Zwiększeniu też uległa pierwotnie proponowana przez Komisję Europejską kwota z 28 tys. ton do ok. 42 tys. ton (17 proc.).

- Rada nie zgodziła się także na redukcję kwoty połowowej szprota zgodnie z propozycją KE. W efekcie została ona podniesiona o 13 proc. w stosunku do propozycji Komisji.

W trakcie debaty, jak również podczas rozmów trójstronnych

dotyczących wysokości kwot połowowych na 2024 r. w Morzu Bałtyckim, polska delegacja poinformowała o osiągniętym przez BALTIFISH kompromisie. Był to duży sukces Polski, która aktualnie sprawuje przewodnictwo w BALTIFISH.

W dyskusji strona polska podkreśliła, że nie zgadza się z zaproponowanym przez KE zakazem połowu śledzia centralnego i pośrednio szprota na Bałtyku. Stwierdziła,

że wprowadzenie takiego zakazu oznacza z dnia na dzień utratę źródła utrzymania dla polskich rodzin rybackich.

■ Sprawy dotyczące rolnictwa

W sprawach dotyczących rolnictwa najważniejszymi tematami były:

- sytuacja na rynkach rolnych;
- dyrektywa ramowa ws. odpadów;
- rozporządzenie o certyfikacji usuwania dwutlenku węgla;
- wniosek Polski dotyczący wpływu europejskiego rynku uprawnień do emisji dwutlenku węgla na sektor rolny i przemysł rolno-spożywczy.

■ Import produktów rolno-spożywczych z Ukrainy

Strona polska podkreśliła, że nadal wyzwaniem pozostaje duży import produktów rolno-spożywczych z Ukrainy, który wpływa na sytuację podażowo-popytową w wielu branżach unijnego sektora rolno-żywnościowego. Dotyka to przede wszystkim krajów przyfrontowych i wymaga poszukiwania dalszych rozwiązań, które ułatwią eksport ukraińskich produktów rolno-żywnościowych, nie doprowadzając do destabilizacji rynków. Obowiązujący zakaz importu do Polski wybranych zbóż i nasion oleistych z Ukrainy jest skutecznym czynnikiem stabilizującym sytuację rynkową.

Polska delegacja dodała, że regulacja ta nie stwarza przeszkód w transzycie produktów ukraińskich przez Polskę, co potwierdza wzrost tranzytu w ostatnich miesiącach. Zwróciła też uwagę na zaniepokojenie branży drobiarskiej i cukrowniczej rosnącym importem z Ukrainy oraz na fakt, że wojna w Ukrainie w istotny sposób oddziałuje również na produkcję, sprzedaż, ceny, a także przechowywanie owoców i warzyw. Wzmożony import tanich, mrożonych malin z Ukrainy był jednym z czynników,

które negatywnie wpłynęły na polski rynek tych przetworów w mijającym sezonie. Konieczne jest pilne podjęcie dyskusji nt. wypracowania systemowych, długofalowych mechanizmów na poziomie Unii Europejskiej.

■ Modyfikacja Planów Strategicznych WPR

Odnosząc się do narzędzi zawartych w Planach Strategicznych Wspólnej Polityki Rolnej (WPR), dzięki którym elastyczniej można byłoby reagować na wyzwania, przewodniczący polskiej delegacji podkreślił, że Polska od początku prac nad reformą WPR postulowała zwiększenie elastyczności dla państw członkowskich w zakresie możliwości modyfikacji Planów Strategicznych. Doświadczenia z ostatnich kryzysów pokazują, że uzupełnieniem zwiększenia elastyczności w zakresie planów strategicznych powinna być poprawa skuteczności siatki bezpieczeństwa. Zdaniem polskiego wiceministra istotne byłoby również zwiększenie skuteczności wykorzystywania rezerwy rolnej.

■ Opłaty emisyjne

Polska wniosła pod obrady punkt dotyczący wpływu europejskiego rynku uprawnień do emisji dwutlenku węgla na sektor rolny i przemysł rolno-spożywczy. Przewodniczący polskiej delegacji podkreślił, że opłaty emisyjne w systemie ETS mają znaczny wpływ na ceny energii, a te w konkretny sposób przekładają się na koszty produkcji. Wpływa to negatywnie na ceny żywności, bezpieczeństwo żywnościowe oraz konkurencyjność europejskiej żywności. Wysokie ceny uprawnień do emisji odzwierciedlone w cenach energii przerzucane są m.in. na firmy przemysłu spożywczego czy producentów warzyw szklarniowych. Wiceminister Krzysztof Cieciora dodał, że wzrastają koszty

środków do produkcji, takich jak nawozy mineralne, i ten temat powinien zostać omówiony w gronie ministrów ds. rolnictwa UE.

■ Dyrektywa ramowa o odpadach

Unijni ministrowie przeprowadzili dyskusję na temat żywnościowych aspektów dyrektywy ramowej o odpadach, opublikowanej przez KE 5 lipca 2023 r. Przedstawiciel kierownictwa polskiego resortu rolnictwa podkreślił, że należy prowadzić działania na rzecz faktycznego zmniejszenia ilości odpadów żywności i ich właściwego gospodarowania. Marnotrawstwo żywności to złożony problem, nie tylko środowiskowy, lecz także społeczny i gospodarczy. Polski wiceminister stwierdził, że istnieją poważne wątpliwości, czy jest możliwa dalsza tak znaczna redukcja odpadów żywności do 2030 r., biorąc pod uwagę dotychczas podjęte działania oraz osiągnięte rezultaty. Poinformował, że Polska podjęła już działania na rzecz ograniczenia marnowania żywności.

■ Problem obniżenia konkurencyjności produkcji rolnej w UE

Delegacja Austrii poinformowała Radę o wyzwaniach, przed którymi staje sektor rolny, także z uwagi na obecny kontekst geopolityczny i agresję Rosji przeciwko Ukrainie. Zwróciła uwagę na potrzebę znalezienia równowagi między osiąganiem naszych celów środowiskowych a zapewnianiem bezpieczeństwa żywnościowego.

Polska delegacja poinformowała, że Polska zgadza się ze stanowiskiem Austrii, iż do obniżenia konkurencyjności produkcji rolnej w UE przyczyniają się rosnące koszty produkcji rolnej w UE oraz zwiększanie unijnych wymogów, w tym także środowiskowych. Spadek konkurencyjności wynika też z obniżenia cen towarów rolnych na

skutek m.in. nadmiernego importu z Ukrainy. Przewodniczący polskiej delegacji zapewnił, że Polska popiera wszelkie inicjatywy zwiększające możliwości tranzytowe ukraińskich towarów rolnych oraz wprowadzenie mechanizmów, które będą mogły efektywnie chronić rynki państw członkowskich przed nadmiernym importem tańszej produkcji z Ukrainy. Polska proponowała wprowadzenie takich mechanizmów już przy okazji dyskusji nad liberalizacją taryfową w imporcie z Ukrainy i popiera inicjatywę Austrii w tym zakresie.

Odnosząc się do kwestii wpływu rolnictwa na klimat i środowisko, polska delegacja wskazała, że wielokrotnie podkreślaliśmy, iż wdrożenie Europejskiego Zielonego Ładu stanowi duże wyzwanie ekonomiczno-społeczne dla naszego kraju i całej UE. Dotyczy to także sektora rolnego. Według polskiej delegacji wymogi, które są nakładane na rolnictwo, należy określić w taki sposób, aby nie zagrażały europejskiej produkcji żywności.

Listopadowe posiedzenie Rady AGRIFISH było poświęcone ważnym sprawom związanym z rybołówstwem, rolnictwem i leśnictwem. Polskiej delegacji przewodniczył minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus.

■ Rybołówstwo – uprawnienia do połowów na 2024 r.

Ministrowie przeprowadzili pierwszą wymianę poglądów na temat uprawnień do połowów w Atlantyku i Morzu Północnym oraz w Morzu Śródziemnym i Morzu Czarnym. Podstawą do dyskusji były zaprezentowane przez Komisję projekty rozporządzeń w tej sprawie.

Podczas dyskusji Polska wyraziła nadzieję na osiągnięcie wszystkich porozumień z państwami trzecimi przed grudniowym posiedzeniem Rady AGRIFISH, aby flota UE mogła

rozpocząć działalność połowową od stycznia 2024 r.

■ Rolnictwo – najważniejsze tematy

W sprawach rolnych najważniejszymi tematami były konkluzje Rady ws. długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE oraz projekt rozporządzenia w sprawie roślin uzyskanych za pomocą niektórych nowych technik genomowych.

■ Konkluzje o długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE

Ministrowie rolnictwa jednogłośnie zatwierdzili konkluzje o długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE.

Minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus poinformował, że Polska popiera przyjęcie konkluzji oraz deklaruje dalsze zaangażowanie w realizację założeń długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich w Unii Europejskiej. Podziękował za podjęcie tego ważnego tematu oraz uwzględnienie polskich propozycji, w tym zwłaszcza ujęcie w Konkluzjach wyzwań demograficznych, z jakimi mierzą się obszary wiejskie i europejskie rolnictwo oraz roli spółdzielni rolniczych w realizacji zadań gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Szef polskiej delegacji stwierdził, że kluczowe dla rozwoju obszarów wiejskich jest holistyczne podejście do jego finansowania. W tym kontekście najważniejsze jest zapewnienie silnej Wspólnej Polityki Rolnej na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego.

– *Ważne jest też zapewnienie silnej polityki spójności, która w sposób spójny i komplementarny będzie wspierała WPR w finansowaniu rozwoju infrastrukturalnego obszarów wiejskich, zielonej i cyfrowej transformacji oraz tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich* – powiedział minister Telus.

■ Nowe techniki genomowe

Prezydencja hiszpańska poinformowała o stanie prac nad projektem rozporządzenia o roślinach uzyskiwanych za pomocą niektórych nowych technik genomowych oraz o pochodzących z tych roślin żywności i paszach. Informacje w tej sprawie przedstawiła również delegacja chorwacka.

Minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus poinformował, że Polska sceptycznie ocenia projekt Komisji Europejskiej. Podkreślił, że doceniamy starania Prezydencji w kierunku wypracowania propozycji kompromisowej, jednak proponowane zmiany nie rozwiązują kluczowych kwestii, które budzą wątpliwości Polski.

– *Nie widzimy uzasadnienia, aby tworzyć specjalne regulacje dla roślin kategorii NGT 2, które są faktycznie roślinami GMO* – podkreślił minister Telus.

Odnosząc się do przepisów dla NGT 1, szef polskiej delegacji stwierdził, że jesteśmy otwarci na dalsze prace w celu wyjaśnienia utrzymujących się wątpliwości.

Minister Telus powiedział, że kluczowymi sprawami dla Polski są: możliwość wprowadzania zakazu uprawy NGT na terenie państwa członkowskiego oraz wpływ na rolnictwo ekologiczne. Dodał, że bardzo ważna jest kwestia patentowania roślin NGT, etykietowania produktów NGT 1 i uprawnienia KE do wydawania aktów delegowanych.

Szef resortu rolnictwa podkreślił, że Polska nie kwestionuje potrzeby unowocześnienia rolnictwa. Istnieją jednak wątpliwości, czy NGT będą innowacją czy drogą do monopolizacji.

■ Nowa rola rolników na obszarach wiejskich

Delegacja Włoch zaprezentowała swoją informację na temat wzmocnienia roli rolników na obszarach wiejskich. Pod notą podpisały się

też Austria, Finlandia, Francja, Grecja, Łotwa, Polska i Rumunia.

Sygnatariusze wezwali KE do wzmocnienia roli rolników w tym obszarze, odpowiedzi na wyzwania stojące przed rolnictwem, nawet jeśli będzie to wymagać zmian prawnych, zapewnienia odpowiedniego finansowania WPR na utrzymanie działalności rolniczej i związanej z rolnictwem na obszarach wiejskich oraz do kompleksowego przeglądu prawodawstwa dotyczącego Zielonego Ładu i jego wpływu na rolnictwo UE, a także na strategiczną autonomię i bezpieczeństwo żywnościowe Unii.

Polska poinformowała, że popiera tezy przedstawione w nocie. Należy dążyć do utrzymania pozycji UE jako jednego z głównych producentów żywności na świecie. Nie można pomijać konsekwencji wojny w Ukrainie dla jednolitego rynku oraz wyzwań, przed którymi stanie rolnictwo i obszary wiejskie w wyniku rozszerzenia UE. Należy też zadbać o równowagę między celami środowiskowo-klimatycznymi i wyzwaniami rozwojowymi obszarów wiejskich. Chodzi zwłaszcza o te wyzwania, które wynikają z negatywnych zmian demograficznych, w tym depopulacji i starzenia się społeczeństw. Konieczne jest większe ukierunkowanie polityk UE na te wyzwania. Dlatego też należy dążyć do zapewnienia adekwatnego finansowania w ramach obecnej i przyszłej WPR, z uwzględnieniem specyfiki regionów.

■ Częściowe stosowanie normy GAEC 8 w 2024 r.

Delegacja francuska przedstawiła Radzie informację o częściowym stosowaniu normy GAEC 8 w 2024 r. Do noty dołączyły się też delegacje: Bułgarii, Chorwacji, Cypru, Estonii, Grecji, Portugalii, Słowenii, Słowacji, Węgier i Włoch.

Zaprezentowana propozycja dotyczyła odstępstwa od normy

GAEC 8 w zakresie minimalnego udziału powierzchni gruntów ornych przeznaczonych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne. Miałyby to polegać na umożliwieniu realizacji normy wyłącznie międzyplonami lub roślinami wiążącymi azot (7 proc. gruntów ornych), bez konieczności przeznaczania części gruntów na obszary nieprodukcyjne, w tym ugory.

Polska poinformowała, że zasadne jest utrzymanie w 2024 r. tymczasowych odstępstw od norm GAEC 7 i 8, umożliwiających rolnikom większą elastyczność w podejmowaniu decyzji produkcyjnych. Zdaniem Polski wymogi GAEC 7 i 8, ograniczające możliwości prowadzenia produkcji rolnej, przyczynią się do pogorszenia sytuacji ekonomicznej rolników w Unii Europejskiej m.in. ograniczając możliwość zrekompensowania niższych cen prowadzeniem produkcji.

Polska opowiada się za całkowitym wyłączeniem ze stosowania normy GAEC 7 oraz wyłączeniem od stosowania normy GAEC 8, co umożliwi prowadzenie produkcji na ugorach, zgodnie z wcześniej prezentowanym stanowiskiem.

■ Leśnictwo

Podczas sesji publicznej Komisja przekazała ministrom informacje o wdrażaniu strategii leśnej UE 2030. Minister Robert Telus, podkreślił, że implementacja nowej strategii leśnej powinna uwzględniać przede wszystkim kompetencje państw członkowskich w zarządzaniu lasami, a co za tym idzie także lokalne uwarunkowania i specyfikę leśnictwa oraz gospodarstw leśnych na poziomie krajowym.

– *Współpraca między Komisją a państwami członkowskimi musi opierać się na wzajemnym dialogu i uwzględniać stanowiska państw członkowskich* – dodał minister.

Szef polskiej delegacji stwierdził, że kluczowe decyzje dotyczące

europejskich lasów i leśnictwa powinny zapadać na agendzie do spraw rolnych, a głównym forum współpracy powinien pozostać Stały Komitet ds. Leśnictwa.

■ Spotkania na marginesie posiedzenia Rady

Z inicjatywy Polski na marginesie posiedzenia Rady odbyło się spotkanie pięciu państw przyfrontowych, tj. Polski, Bułgarii, Rumunii, Słowacji i Węgier.

Minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus podkreślił, że podtrzymujemy współpracę krajów przyfrontowych, aby zabezpieczyć nasze rynki rolne przed brakiem stabilizacji. Przypomniał też o wprowadzeniu przez Polskę bezterminowego zakazu wwozu zbóż z Ukrainy, aby zabezpieczyć polskie rynki rolne przed destabilizacją na skutek napływu ukraińskiego zboża.

Minister Robert Telus uczestniczył też w spotkaniu z ministrami rolnictwa grupy wyszehradzkiej (GV4), podczas którego omówiono punkty agendy Rady oraz istotne sprawy dotyczące rolnictwa.

Odnosząc się do sytuacji na rynkach rolnych i Ukrainy, szef polskiej delegacji podkreślił, że mocno rozwijamy korytarze solidarnościowe. Dodał, że jest to istotna kwestia nie tylko dla Ukrainy czy UE, ale i całego świata. Najważniejsze, aby produkty rolne trafiały tam, gdzie powinny.

Minister Telus dodał też, że chcemy, aby jednostronny zakaz wwozu zbóż z Ukrainy, wprowadzony 15 września br., obowiązywał do czasu wprowadzenia unijnego rozwiązania, na które bardzo liczymy.

Departament Współpracy
Międzynarodowej
MRiRW

tel. 22 623 24 71

Zdjęcie: Fotolia

Handel zagraniczny towarami rolno-spożywczymi wciąż na plusie

Dane wstępne za styczeń–wrzesień 2023 r.

EKSPORT

Według wstępnych danych Ministerstwa Finansów (Wydział Centrum Analityczne – Izba Administracji Skarbowej w Warszawie), wartość eksportu z Polski artykułów rolno-spożywczych w okresie styczeń–wrzesień 2023 r. wyniosła 38,7 mld EUR, co oznaczało wzrost o blisko 11 proc. w stosunku do analogicznego okresu 2022 r.

Sprzedż z Polski do państw Unii Europejskiej (UE) wzrosła w analizowanym okresie o 9,2 proc. do wartości 28,4 mld EUR. W strukturze eksportu rolno-spożywczego udział państw UE wyniósł 73 proc. Natomiast eksport do państw spoza UE osiągnął wartość blisko 10,3 mld EUR i w porównaniu do tego samego okresu ubiegłego roku (9 mld EUR) był to wzrost o 14,4 proc.

Dodatknie saldo obrotów handlowych towarami rolno-spożywczymi w okresie styczeń–wrzesień 2023 r. wzrosło o ponad 21 proc. i wyniosło 14,2 mld EUR, dla porównania w okresie styczeń–wrzesień 2022 r. dodatnie saldo miało wartość 11,66 mld EUR.

W okresie styczeń–wrzesień 2023 r. najwięcej artykułów rolno-spożywczych, jak ma to miejsce od lat, sprzedano do Niemiec. Wartość polskiego eksportu na ten rynek wyniosła ponad 9,9 mld EUR i w porównaniu z tym samym okresem 2022 r. był to wzrost o 13,5 proc. (w okresie styczeń–wrzesień 2022 r. 8,7 mld EUR). Eksport do Niemiec stanowił 25,6 proc. wartości polskiego eksportu rolno-spożywczego.

Drugim największym odbiorcą produktów rolno-spożywczych z Polski nadal pozostaje Wielka Brytania z udziałem na poziomie

8,1 proc. Wartość eksportu na rynek brytyjski wyniosła 3,1 mld EUR, co oznaczało wzrost o 16,4 proc. w porównaniu do analogicznego okresu sprzed roku. Ważnymi odbiorcami polskiej żywności były także: Niderlandy (udział w eksporcie ogółem 6,1 proc.), Francja (6,0 proc.), Włochy (4,9 proc.) oraz Republika Czeska (4,6 proc.).

W okresie styczeń–wrzesień 2023 r. pod względem wartości eksportowano głównie: papierosy, mięso drobiowe, chleb i pieczywo cukiernicze oraz ciasta i ciastka (gł. wafle i herbatniki), czekoladę i inne przetwory spożywcze zawierające kakao, karmę dla zwierząt (gł. dla psów i kotów), pszenicę, przetworzone lub konserwowane mięso, mięso wołowe, sery i twarogi, kukurydzę, ryby wędzone, filety rybne oraz przetwory spożywcze z mąki. Wartość eksportu ww. towarów stanowiła 55,6 proc.

ogólnego wywozu towarów rolno-spożywczych z Polski.

■ Mięso drobiowe

W okresie styczeń–wrzesień 2023 r. odnotowano podobny poziom eksportu mięsa drobiowego jak rok temu, będącego na czele listy najczęściej eksportowanych z Polski produktów rolno-spożywczych. W tym przypadku nastąpił spadek wartości eksportu z 3120 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.) do 3065 mln EUR w okresie styczeń–wrzesień 2023 r., tj. 1,8 proc. Natomiast ilościowo w tym samym okresie sprzedaż za granicę zwiększyła się o 3,6 proc. i wyniosła 1217 tys. ton (w okresie styczeń–wrzesień 2022 r. 1175 tys. ton).

■ Mięso wieprzowe

W przypadku mięsa wieprzowego nastąpił wzrost wartości eksportu z 598 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.) do 620 mln EUR w okresie styczeń–wrzesień 2023 r., tj. o 3,8 proc. Ilościowo sprzedaż za granicę była mniejsza o 18 proc. i wyniosła 219,5 tys. ton (267,4 tys. ton w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.).

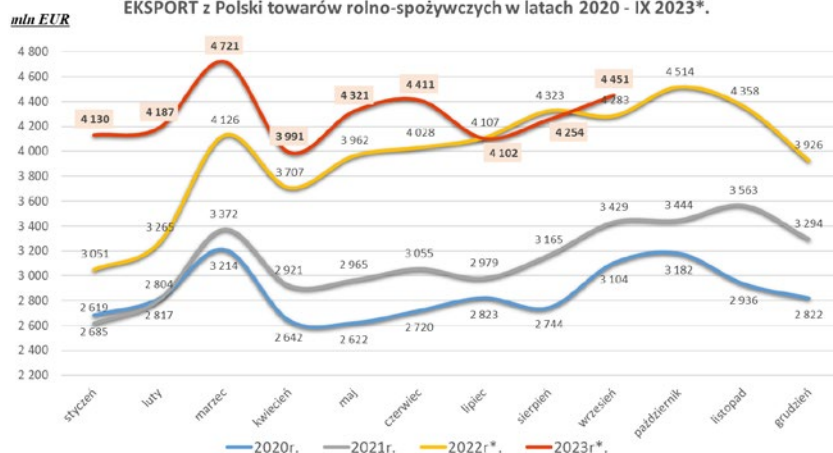
■ Mięso wołowe

W okresie styczeń–wrzesień 2023 r. w stosunku do analogicznego okresu w roku ubiegłym nastąpił wzrost wartości eksportu mięsa wołowego o około 6 proc. do poziomu 1660,2 mln EUR (1573,3 mln EUR w 2022 r.). Ilościowo sprzedaż za granicę była większa o około 10 proc. i wyniosła 299,98 tys. ton (272,99 tys. ton w 2022 r.).

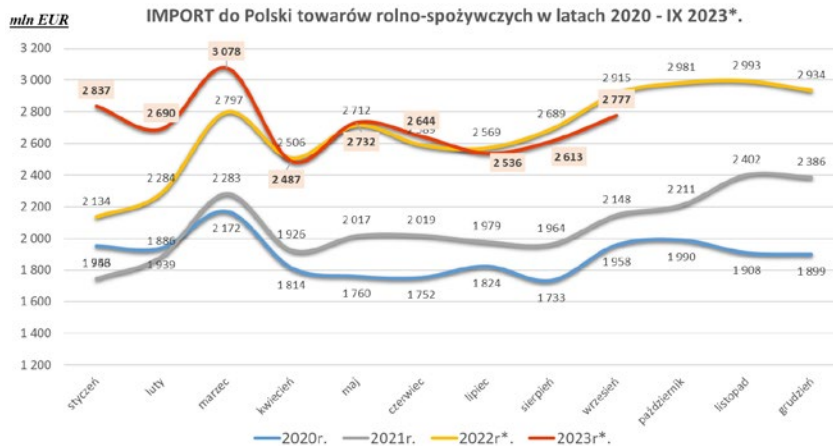
■ Mięso przetworzone (wieprzowe, wołowe, drobiowe)

W przypadku mięsa przetworzonego (wieprzowe, wołowe, drobiowe) nastąpił wzrost wartości eksportu z 1176 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.) do 1285 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień

EKSPORT z Polski towarów rolno-spożywczych w latach 2020 - IX 2023*.

IMPORT do Polski towarów rolno-spożywczych w latach 2020 - IX 2023*.

* – dane wstępne

Opracowano na podstawie danych Ministerstwa Finansów (Krajowej Administracji Skarbowej)

2023 r.), tj. o 9,3 proc. ilościowo sprzedaż za granicę była większa o około 2,1 proc. i wyniosła 298 tys. ton (292 tys. ton w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.).

■ Produkty mleczne

W okresie styczeń–wrzesień 2023 r. odnotowano spadek wartości eksportu surowego mleka i śmietany z 536 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.) do 435 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2023 r.), tj. o 18,8 proc. Jednocześnie ilościowo sprzedaż za granicę była mniejsza o 1 proc. i wyniosła 632 tys. ton (640 tys. ton w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.).

Odnótowano spadek wartości eksportu zagęszczonego mleka i śmietany (gł. w proszku)

z 434 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.) do 351 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2023 r.), tj. o 19 proc. Ilościowo sprzedaż za granicę była większa o 7 proc. i wyniosła 128 tys. ton (120 tys. ton w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.).

Spadła wartość eksportu maśła oraz innych tłuszczów otrzymywanych z mleka z 378 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.) do 300 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2023 r.), tj. o 21 proc. Ilościowo sprzedaż za granicę była większa o 1 proc. i wyniosła 61 tys. ton (60 tys. ton w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.).

W analizowanym okresie nastąpił wzrost wartości eksportu serów i twarogów o 1 proc.,

tj. z 867 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.) do 878 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2023 r.). Jednocześnie ilościowo sprzedaż z granicę utrzymała się na poziomie z ubiegłego roku i wyniosła 215 tys. ton.

■ Pszenica

W okresie styczeń–wrzesień 2023 r. nastąpił wzrost wartości eksportu pszenicy o około 54 proc., tj. z 960 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.) do 1477 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2023 r.). Ilościowo sprzedaż za granicę była ponad dwukrotnie większa i wyniosła 5518 tys. ton (2572 tys. ton w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.).

■ Kukurydza

W okresie styczeń–wrzesień 2023 r. nastąpił niewielki wzrost wartości eksportu kukurydzy, tj. z 876 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.) do 866 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2023 r.). Ilościowo sprzedaż za granicę była większa o ponad 8 proc. i wyniosła 3019 tys. ton

(2780 tys. ton w okresie styczeń–wrzesień 2022 r.).

■ Jabłka

W okresie styczeń–wrzesień 2023 r. w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku nastąpił wzrost wartości eksportu jabłek o ponad 34 proc. do poziomu 279,57 mln EUR (w okresie styczeń–wrzesień 2022 r. 208,36 mln EUR). Ilościowo sprzedaż za granicę była większa o 16,6 proc. i wyniosła 577 tys. ton (494 tys. ton w analogicznym okresie 2022 r.).

IMPORT

Wartość importu artykułów rolno-spożywczych do Polski w okresie styczeń–wrzesień 2023 r. wyniosła 24,5 mld EUR, co oznaczało wzrost o ponad 5,4 proc. w porównaniu do analogicznego okresu 2022 r. (23,3 mld EUR).

Importowane do Polski artykuły rolno-spożywcze pochodziły głównie z Niemiec (udział w imporcie rolno-spożywczym ogółem – 19,5 proc.), Holandii (8,5 proc.),

Włoch (5,8 proc.), Ukrainy (5,3 proc.), Hiszpanii (5,2 proc.), Norwegii (4,9) oraz z Danii (4,8 proc.).

Głównymi towarami importowanymi do Polski były: mięso wieprzowe, karma dla zwierząt (gł. psów i kotów), ryby świeże, makuchy sojowe, czekolada i inne przetwory spożywcze zawierające kakao, kawa, filety rybne i inne mięso rybne (rozdrobione), chleb, pieczywo cukiernicze ciasta oraz ciastka (gł. herbatniki i wafle), żywe świnię, tytoń nieprzetworzony i odpady tytoniowe, produkty zaw. tytoń, nikotyne, przeznaczone do wdychania bez spalania, sery i twarogi, ekstrakt słodowy; przetwory spożywcze z mąki oraz olej słonecznikowy, szafranowy i bawełniany. Wszystkie wymienione towary stanowiły ponad 45 proc. wartości towarów rolno-spożywczych przywiezionych z zagranicy do Polski.

Departament Rynków Rolnych
i Transformacji Energetycznej
Obszarów Wiejskich MRiRW
tel. 22 623 18 45

Zdjęcia: Fotolia, yuliachupina-, Jevjenijs-,
beatsAdobe.stock.com

Główni partnerzy

Państwo	EKSPORT				Państwo	IMPORT			
	Wartość [mln EUR]					Wartość [mln EUR]			
	I-IX 2022 r.	I-IX 2023 r.*	Zmiana [%]	Udział [%]		I-IX 2022 r.	I-IX 2023 r.*	Zmiana [%]	Udział [%]
OGÓŁEM, w tym:	34 933	38 710	10,8	--	OGÓŁEM, w tym:	23 274	24 523	5,4	--
Niemcy	8 721	9 900	13,5	25,6	Niemcy	4 480	4 777	6,6	19,5
Wielka Brytania	2 699	3 142	16,4	8,1	Holandia	1 868	2 090	11,9	8,5
Holandia	2 356	2 378	0,9	6,1	Włochy	1 251	1 426	14,0	5,8
Francja	2 145	2 321	8,2	6,0	Ukraina	1 738	1 289	-25,8	5,3
Włochy	1 706	1 883	10,4	4,9	Hiszpania	1 138	1 284	12,9	5,2
Republika Czeska	1 570	1 780	13,4	4,6	Norwegia	993	1 198	20,6	4,9
Hiszpania	1 168	1 356	16,0	3,5	Dania	818	1 168	42,9	4,8
Węgry	875	937	7,0	2,4	Belgia	815	964	18,2	3,9
Rumunia	830	910	9,7	2,4	Brazylia	495	892	80,2	3,6
Belgia	871	831	-4,6	2,1	Francja	749	815	8,8	3,3
Dania	748	815	8,9	2,1	Republika Czeska	728	691	-5,0	2,8
Słowacja	776	811	4,4	2,1	Chiny	381	500	31,5	2,0
Litwa	760	797	4,9	2,1	Stany Zjednoczone	361	442	22,6	1,8
Ukraina	697	782	12,1	2,0	Węgry	455	440	-3,4	1,8

* – dane wstępne

Opracowano na podstawie danych Ministerstwa Finansów (Krajowej Administracji Skarbowej)

Wsparcie dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich

Z okazji obchodzonego w 2023 r. jubileuszu 100-lecia doradztwa rolniczego prezentujemy dorobek kolejnych Ośrodków Doradztwa Rolniczego (ODR), tym razem: Łódzkiego ODR w Bratoszewicach oraz Śląskiego ODR w Częstochowie. Są to ostatnie z 16 ośrodków doradczych, których dorobek prezentujemy na łamach Biuletynu.

ŁÓDZKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO W BRATOSZEWICACH

Początek publicznego doradztwa rolniczego w Polsce wiąże się z utworzeniem w roku 1923 Ogniska Kultury Rolnej i Zakładu Doświadczalnego w Poświętnem, w województwie mazowieckim. Historia doradztwa rolniczego w województwie łódzkim rozpoczęła się kilka dekad później, w roku 1958, wraz z utworzeniem Rolniczego Rejonowego Zakładu Doświadczalnego w Bratoszewicach.

■ Trudne początki

Wydzielone pod zakład doświadczalny z Zespołu PGR Rogów gospodarstwa rolne w Bratoszewicach i Woli Błędowej posiadały infrastrukturę rolną, ale brakowało zaplecza biurowego, doświadczalnego i szkoleniowego. Pierwsze budynki z przeznaczeniem do prowadzenia działalności upowszechnieniowej zaczęto budować w roku 1963. Wtedy powstała tzw. stodoła doświadczalna, w której wykonywano m.in. pomiary plonów, obróbkę, suszenie, czyszczenie i segregowanie zbiorów.

■ Zmiana priorytetów

Wraz z upływem lat działalność ośrodka wielokrotnie ulegała zmianom. Początkowa działalność doświadczalna, wdrożeniowa i upowszechnieniowa z czasem zaczęła ustępować miejsca działalności związanej z modernizacją rolnictwa. Doradcy koncentrowali się na wdrażaniu Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) Unii Europejskiej.

■ Rolniczy handel detaliczny

W roku 2017, w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD), umożliwiono rolnikom sprzedaż przetworzonych produktów rolnych. Łódzki ośrodek włączył

się w promowanie tej działalności, co zaowocowało powstaniem tzw. ryneczku. W każdą sobotę skupia on w Łodzi dziesiątki lokalnych producentów i przetwórców, którzy oferują swoim klientom żywność prosto od rolnika, tradycyjną, smaczną i zdrową. Z kolei w każdą środę rolnicy wystawiają swoje produkty przed gmachem MRiRW na ryneczku #LokalnyRolnik.

Promowanie przetwórstwa oraz RHD stało się nieformalną specjalnością łódzkich doradców. Szybko okazało się, że brakuje odpowiedniej infrastruktury do prowadzenia zajęć i warsztatów umożliwiających zgłębianie tajników produkcji dobrej żywności.

Promowanie przetwórstwa oraz RHD stało się nieformalną specjalnością łódzkich doradców. W każdą środę rolnicy wystawiają swoje produkty przed gmachem MRiRW na ryneczku #LokalnyRolnik

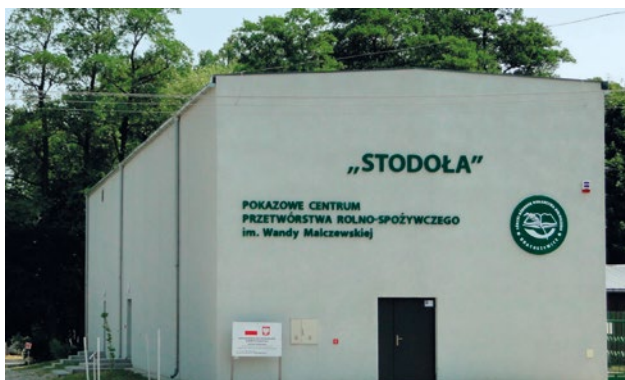
■ Drugie życie „stodoły”

Odpowiedzią na bieżące potrzeby stała się stara stodoła z lat 70. XX w. Przebudowana na Pokazowe Centrum Przetwórstwa Rolno-Spożywcze im. Wandy Malczewskiej została zmodernizowana i wyposażona m.in. w trzy kompletne linie technologiczne małego przetwórstwa rolniczego: masarnię, serownię i tłocznię oleju. Nowoczesne maszyny służą przy prowadzeniu szkoleń i warsztatów.

■ Sadownictwo

O innowacyjności doradztwa rolniczego świadczą eksperymentalne uprawy sadownicze. Miniwinnice, które założono w Bratoszewicach i Kościerzynie, służą do nauki winogrodnictwa. Nie zapomina się tu jednak o dawnych odmianach. W sadzie tradycyjnym zgromadzono 30 starych, zagrożonych wyginięciem odmian różnych gatunków drzew owocowych, chroniąc tym samym zasoby genetyczne i zwiększając bioróżnorodność.

To tylko niektóre przedsięwzięcia, które prowadzone są przez Łódzki ODR, zgodnie z dewizą „Nowatorskie działania – Innowacyjne rozwiązania – Teoria połączona z praktyką”.

Stara stodoła z lat 70. XX w. przebudowana została na Pokazowe Centrum Przetwórstwa Rolno-Spożywczego

ŚLĄSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO W CZĘSTOCHOWIE

Początkiem działalności doradztwa rolniczego na Śląsku było powołanie w 1968 r. Rolniczego Rejonowego Zakładu Doświadczalnego w Śmiłowicach. W ciągu lat zmieniała się nazwa ośrodka, podległość organizacyjna oraz kadra, ale cel pracy doradców pozostał ten sam – służyć pomocą i radą rolnikom. Od 2005 r. w Częstochowie funkcjonuje Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego (ŚODR). W ramach jego działalności doradcy codziennie wspierają swoją wiedzą rolników oraz mieszkańców terenów wiejskich – doradzają, prowadzą konsultacje i szkolenia.

■ XXXII Krajowa Wystawa Rolnicza

Jednym z najbardziej prestiżowych wydarzeń branży rolniczej, organizowanym przez ŚODR, jest Krajowa Wystawa Rolnicza. Impreza towarzyszy corocznym Dożynkom Jasnogórskim oraz Pielgrzymce Rolników na Jasną Górę. W tym roku odbyła się już po raz trzydziesty drugi.

Jest to wydarzenie, które przyciąga setki wystawców oraz dziesiątki tysięcy zwiedzających. W programie znajdują się m.in. Wystawa Maszyn Rolniczych (w tym zabytkowych), Targi Pszczelarskie, Kiermasz Kwiatów i Krzewów Ozdobnych. Szczególnym powodzeniem cieszą się Wystawy Zwierząt Hodowlanych, Drobnego Inwentarza i Ptaków Ozdobnych.

Krajowa Wystawa Rolnicza to nie tylko ekspozycja, lecz także doskonała okazja do zdobywania i poszerzania wiedzy, wymiany doświadczeń oraz integracji całego środowiska rolniczego.

■ Edukacja, ekologia i energia odnawialna

Jednym z priorytetowych kierunków działalności ŚODR jest edukacja. Doradcy są otwarci na nowości i chętnie je promują. Jako jedni z pierwszych rozpoczęli prace nad upowszechnianiem i wdrażaniem odnawialnych źródeł energii. Promują również ochronę różnorodności biologicznej. Rolnicy z terenu województwa śląskiego darzą ich zaufaniem, słuchają dobrych rad i z sukcesem realizują proponowane rozwiązania.

Jednym z najbardziej prestiżowych wydarzeń branży rolniczej, organizowanym przez ŚODR, jest Krajowa Wystawa Rolnicza

ŁODR w Bratoszewicach
tel. 42 719 89 28

ŚODR w Częstochowie
tel. 34 377 01 00

Departament Innowacji, Cyfryzacji i Transferu Wiedzy
MRiRW

tel. 22 623 12 22

Zdjęcia: archiwum MRiRW, ŁODR i ŚODR

Test wiedzy o rolnictwie ekologicznym

Wyniki III edycji konkursu

16 listopada br. w Warszawie odbył się finał trzeciej edycji konkursu „Test wiedzy o rolnictwie ekologicznym”, skierowanego do uczniów ponadpodstawowych szkół rolniczych. W uroczystym wręczeniu nagród wziął udział sekretarz stanu Rafał Romanowski. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi było współorganizatorem konkursu.

■ Cele konkursu

Głównymi założeniami organizatorów konkursu było:

- zwiększenie poziomu wiedzy uczniów szkół sektora rolno-spożywczego na temat rolnictwa ekologicznego oraz żywności ekologicznej;
- zainteresowanie młodzieży rolnictwem ekologicznym i kierunkami jego rozwoju;
- popularyzacja żywności ekologicznej oraz problematyki ekologii w aspekcie ekologicznego systemu gospodarowania;
- kształtowanie świadomości na temat pozytywnego oddziaływania rolnictwa ekologicznego na środowisko;
- kształtowanie właściwych postaw młodzieży wobec środowiska przyrodniczego.

Wiceminister Rafał Romanowski podkreślił, jak bardzo ważne jest, aby młodzi ludzie, którzy w przyszłości będą wchodzić w system rolnictwa ekologicznego, wiedzieli nie tylko w jaki sposób prowadzić uprawy, lecz także jak z rolnictwem ekologicznym wiązać hodowlę zwierząt. – *Marzeniem każdego ministra, który zajmuje się rolnictwem ekologicznym, jest to, aby rozwijał się jego potencjał. Dzisiaj, dzięki Wam, drodzy uczniowie, dzięki temu, że zostaliście przez swoich pedagogów świetnie przygotowani merytorycznie, rolnictwo ekologiczne będzie miało szansę na dalszy*

Laureaci trzeciej edycji konkursu „Test wiedzy o rolnictwie ekologicznym”

rozwój – podkreślił przedstawiciel resortu rolnictwa.

■ Laureaci

Miejsca na podium oraz wyróżnienia zdobyli:

- I miejsce – Fabian Gałążyn, Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Suwałkach;
- II miejsce – Szymon Ziemkiewicz, Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Studzieńcu;
- III miejsce – Patryk Barteczka, Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Brzostowie;
- I wyróżnienie – Stanisław Motylewski, Zespół Szkół w Rypinie;
- II wyróżnienie – Grzegorz Gniewek, Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Czernichowie.

Wiceminister Rafał Romanowski podziękował organizatorom konkursu za przygotowanie wydarzenia, a wszystkim uczestnikom za

udział. – *Serdecznie gratuluję zwycięzcom, gratuluję wyróżnionym oraz wszystkim uczestnikom. Już sam udział w konkursie nobilituje Was do grona najlepszych w dziedzinie rolnictwa ekologicznego* – powiedział sekretarz stanu Rafał Romanowski.

■ Organizatorzy konkursu

Głównym organizatorem konkursu jest Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu, we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a także Krajowym Centrum Edukacji Rolniczej oraz Wojewódzkimi Ośrodkami Doradztwa Rolniczego.

Departament Rolnictwa
Ekologicznego i Jakości Żywności
MRiRW

tel. 22 623 16 32

Zdjęcie: archiwum MRiRW

Pomoc dla branży pszczelarskiej

– siedem naborów uruchomionych

Po raz drugi w tym roku Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa uruchomiła program wsparcia dla sektora pszczelarskiego z Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027. Tym razem jest aż siedem naborów, poszerzona została także lista podmiotów mogących ubiegać się o pomoc finansową.

Od 20 listopada 2023 r. wnioski można składać na siedem interwencji, z czego trzy są już znane beneficjentom – były realizowane w kwietniu tego roku, a cztery będą przeprowadzone po raz pierwszy. O dofinansowanie, w zależności od rodzaju interwencji, mogą ubiegać się: hodowcy pszczół, zrzeszające ich organizacje, ośrodki doradztwa rolniczego bądź jednostki naukowo-badawcze. Nabór potrwa do 18 stycznia 2024 r. Wnioski przyjmowane są wyłącznie przez internet. By złożyć dokumenty, trzeba skorzystać z Platformy Usług Elektronicznych ARiMR.

Kto i na co może otrzymać dofinansowanie z ARiMR w ramach poszczególnych interwencji?

■ Wspieranie podnoszenia poziomu wiedzy pszczelarskiej

Wnioski o przyznanie pomocy w ramach tej interwencji mogą składać organizacje pszczelarskie oraz jednostki doradztwa rolniczego. Dofinansowanie obejmuje

organizację szkoleń dotyczących m.in. prowadzenia gospodarki pasiecznej, chorób pszczół, pożytków i produktów pszczelich. Koszty kwalifikowalne zostały w tym przypadku określone kwotowo, a refundacji podlegać może nawet 100 proc. poniesionych wydatków.

■ Inwestycje, wspieranie modernizacji gospodarstw pasiecznych

O ten rodzaj wsparcia mogą wnioskować indywidualni pszczelarze oraz – w ich imieniu – organizacje pszczelarskie. Pomocą finansową objęty jest zakup nowego sprzętu pszczelarskiego, maszyn i urządzeń wykorzystywanych na potrzeby gospodarki pasiecznej, np. miodarek, odstojników oraz uli lub ich elementów. Podobnie jak było to wiosną, refundacja wynosi do 60 proc. kosztów netto. Maksymalna wysokość pomocy przekazanej beneficjentowi to 100 zł w przeliczeniu na jeden posiadany pień pszczeli, a dofinansowanie na

jednego hodowcę nie może przekroczyć 15 tys. zł.

■ Wspieranie walki z warzą produktami leczniczymi

W tym przypadku wnioski o przyznanie pomocy mogą składać, w imieniu hodowców pszczół, wyłącznie organizacje pszczelarskie. Przeznaczenie tych pieniędzy to zakup warzobójczych produktów leczniczych – nie tylko weterynaryjnych, lecz także tych zawierających substancje czynne dopuszczone do stosowania w gospodarstwach ekologicznych. W tym przypadku zwrotowi podlega do 90 proc. kosztów netto zakupu leków.

■ Ułatwienie prowadzenia gospodarki wędrownej

Ta oferta wsparcia skierowana jest wyłącznie do indywidualnych pszczelarzy. Realizowane z dofinansowaniem inwestycje muszą dotyczyć zakupu nowego sprzętu, maszyn i urządzeń wykorzystywanych na potrzeby gospodarki

wędrowniej, m.in. wag pasiecznych czy przyczep do przewozu uli. Pomoc jest przyznawana w formie refundacji do 60 proc. kosztów netto. Natomiast limit wsparcia ustala się na podstawie wielkości gospodarstwa pszczelarzkiego. 150 zł na jeden posiadany pień pszczeni otrzyma hodowca, który ma ich od 25 do 149. Tych pszczelarzy, którzy mają co najmniej 150 pni obowiązuje stawka w wysokości 200 zł. Jednak w sumie nie mogą oni otrzymać więcej niż 40 tys. zł.

■ Pomoc na odbudowę i poprawę wartości użytkowej pszczół

Wnioski mogą składać w imieniu pszczelarzy zrzeszające ich organizacje. Wsparciem objęty jest zakup: matek pszczelich z linii hodowlanych, dla których prowadzone są książki lub rejestry; odkładów lub pakietów pszczelich z matkami pochodzącymi z linii hodowlanych; a także odkładów lub pakietów pszczelich od producentów, którzy

Pomocą finansową objęty jest zakup m.in. maszyn i urządzeń wykorzystywanych na potrzeby gospodarki pasiecznej oraz urządzeń wykorzystywanych na potrzeby gospodarki wędrowniej

uzyskali rekomendację związków lub zrzeszeń pszczelarzy. Jeśli chodzi o tę interwencję, refundacji podlega do 70 proc. kosztów netto, a maksymalna kwota pomocy dla beneficjenta to 10 tys. zł.

■ Wsparcie naukowo-badawcze

Ten rodzaj pomocy adresowany jest do jednostek naukowo-badawczych, które zajmują się tematyką pszczelarską. Dofinansowanie obejmuje prace poświęcone zdrowiu pszczół, jakości produktów pszczelich i innowacjom w gospodarce pasiecznej. Pomoc jest udzielana do wysokości limitu, który nie może przekroczyć 80 tys. zł dla pojedynczego beneficjenta w danym roku pszczelarskim i jest przyznawana w formie refundacji do 100 proc. kosztów netto.

■ Wspieranie badania jakości handlowej miodu oraz identyfikacja miodów odmianowych

Także w tym przypadku wnioski mogą składać wyłącznie indywidualni pszczelarze. Wsparcie można przeznaczyć na zakup analiz fizykochemicznych miodu lub analizy pyłkowej miodu. Refundacji podlega do 90 proc. kosztów, a limit to 10 tys. zł.

Organizacje pszczelarzkie oraz jednostki doradztwa rolniczego mogą otrzymać refundację nawet 100 proc. wydatków poniesionych na organizację szkoleń dotyczących prowadzenia gospodarki pasiecznej, chorób pszczół, pożytków i produktów pszczelich

Biuro Prasowe
ARiMR

tel. 22 318 40 90

Zdjęcia: Adam-, Krzysztof.Stock.adobe.com,

Fotolia

Ryneczek ARiMR

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) wzięła przykład z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi i zorganizowała swój rynek. Pomysł zgromadzenia w jednym miejscu rolników i małych przetwórców spotkał się z niezwykle pozytywną reakcją klientów. Opisywane przedsięwzięcie, czyli Poleczki Bazaar, swoją nazwę zawdzięcza ulicy w Warszawie, przy której znajduje się centrala Agencji.

■ Wędliny pachnące z daleka

W ladach chłodniczych znalazło się prawdziwe bogactwo różnorodnych wędlin, a wśród nich: kiełbasa krucha, podsuszana, podwawelska, swojska, zwyczajna, krakowska i żurkowa, kabanosy, pieczony i wędzony boczek, karkówka, szynka, schab, baleron, polędwica, a także kaszanka, salceson, pasztet wieprzowy czy kiszka ziemniaczana. Wiele produktów zniknęło błyskawicznie.

Właściciel firmy Wyrób Wędlin Tradycyjnych z Karniawa, Adam Węglowski, masarstwem zajmuje się od blisko 30 lat. Przekazane mu przez kuzyna receptury mają już ponad pół wieku. Wszystko wyrabiane jest ręcznie z mięsa od lokalnych dostawców. Wędzone tradycyjnym dymem produkty trafiają na rynek w regionie.

Adam Węglowski: Najlepiej sprzedaje się towar, którego nie ma na co dzień w sklepach. Ludzie próbowali, smakowało im i wracali

■ Pstrąg i karp wędzony

Rodzina państwa Kuśmierczaków na co dzień prowadzi gospodarstwo rybackie w Bełżcu na Roztoczu. Wśród stawów, na najczystszych terenach Natura 2000, położona jest też ich Karczma Karpiówka. Na Poleczki Bazaarze oferowali klientom pstrąga oraz karpia wędzonego. Ten ostatni został nagrodzony w ogólnopolskim konkursie Nasze Kulinarne Dziedzictwo. Chętnie kupowano też pierogi z karpia i przetwory w słoikach: pasty, pasztety, a także bełżecką specjalność, czyli pikantny karpierz.

Anna Kuśmierczak-Kuceł: Mamy swoje stawy, w którym hodujemy różne ryby. Bazujemy na karpniu, pstrągu, amurze i sumie

■ Bogactwo miodów

Stoisko Księżycowej Pasieki (pisaliśmy o niej więcej w ubiegłorocznym jesiennym numerze kwartalnika „Polish Food” – przyp. red.) wypełnione było miodami: leśnym, mniszkowym, wielokwiatowym, akacjowym, lipowym, rzepakowym, gryczanym i spadziowym. Dużym zainteresowaniem cieszył się też miód nawłociowy, który porównywany jest do manuki. Dostępne były także mieszanki miodu z malinami, czarnym bzem i jagodami. Gospodarstwo pszczelarzkie, z którego pochodzą te produkty, prowadzi na nadwiślańskim Urzeczu

Renata Rudolf. Na stoisku, oprócz miódów, można było zakupić także wyroby artystyczne właścicielki, która z wosku wytapia ozdobne świece.

Renata Rudolf: Klienci, którzy przychodzili, wiedzieli, co chcą kupić. Wzięcie miały nie tylko miody, lecz również pyłek i propolis

■ Wyjątkowy olej rzepakowy

Franciszek Kesler, rolnik ze wsi Stare Lubiejewo, oferuje pozyskiwany z własnych upraw olej rzepakowy. Sprzedawca ten jest postacią nietuzinkową. Zawsze, niezależnie od pogody, jest ubrany w szlachecki żupan.

Franciszek Kesler: Często słyszę, że jestem dobrym ambasadorem polskiego oleju rzepakowego. Otrzymane nagrody cieszą, więc je prezentuję

Wyróżnia go też nieprzeciętna kontaktowość – o otrzymanych nagrodach może opowiadać godzinami, co jednak nie jest oznaką zarozumiałstwa. Puchar Wiceprezesa Rady Ministrów dla Najlepszego polskiego produktu regionalnego, Perła 2015, Agro Poland Euro Quality 2016, dwa złote medale z Targów NATURA FOOD – to tylko część długiej listy nagród i certyfikatów.

Sprzyjające sąsiedztwo roślin i ludzi pozwala prowadzić produkcję metodami ekologicznymi. Choć cena oferowanego oleju była wyższa niż w sklepie, zainteresowanych nie brakowało, a kolejne butelki zniknęły ze skrzynek. Wielu degustatorów zaskoczyło, że tak wyraźnie wyczuwalny jest w tym oleju smak słonecznika i orzechów.

■ Wybór soków

Grażyna Wiatr prowadzi pod Łodzią rodzinną firmę Wiatrowy Sad, zajmującą się produkcją soków i musików z owoców z własnego gospodarstwa (wywiad z panią Grażyną Wiatr można przeczytać w letnim numerze kwartalnika „Polish Fod” – przyp. red.). Oprócz soków z samych jabłek na klientów czekały te urozmaicone np. gruszką, rabarbarem, marchwią i porzeczką. Odwiedzający stoisko mogli skosztować oferowanych produktów.

Grażyna Wiatr: Kupujący popróbowali i jest szansa, że zapamiętają smaki, a potem odwiedzą naszą stronę internetową

■ Stoły pełne wypieków

Paweł Milewski – piekarz z położonego nieopodal Ciechanowa Sońska – kontynuuje rodzinne tradycje. Wszystko, co sprzedaje na stoisku, wyjmuje wcześniej z własnego ceramicznego pieca. Wypieki powstają na bazie dobrej jakości mąki i naturalnego zakwasu – za co rzemieślnik otrzymał niejedną nagrodę.

Drewniane stoły na stoisku za każdym razem uginają się pod wypiekami przygotowanymi specjalnie dla klientów agencyjnego bazarku. Powodzeniem cieszył się słusznych rozmiarów chleb żytni, zarówno ten bez dodatków, jak i wzbogacony ziarnem, suszonymi pomidorami lub czosnkiem. Chętnie nabywano też rumiane chałki drożdżowe czy makowiec.

■ Nabiał w różnych formach

Bardzo dużym powodzeniem cieszyły się produkty mleczne – w formie świeżego mleka i jego przetworów, np. maślanek, serwatki, jogurtów czy kefirów. Estetycznie opakowane twarogi, ricotta, camembert i feta błyskawicznie opuściły lodówki. Stojąc w kolejce moż-

Paweł Milewski: *Jeżdżę po całym kraju i bywa różnie. Dziś jestem bardzo zadowolony, bo sprzedałem niemal cały towar*

na było skosztować serów żółtych i dojrzewających. Część oferowanych serów była z dodatkami, takimi jak kminek, kozieradka, orzechy, żurawina czy czarnuszka, pochodzącymi z własnego ogródka.

Pod koniec sierpnia swoje wyroby sprzedawała Agnieszka Piętka. Jej sery zagrodowe znane są od lat poza granicami gminy Osieck, na terenie której prowadzi z mężem gospodarstwo. Mleko pozyskują oni od krów karmionych wyłącznie sianem – stąd wyjątkowy zapach i smak nabiału, który sprzedają w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD). Sympatyczne małżeństwo tym razem opuszczało stolicę „na pusto”.

Natomiast w październiku aż z położonej za Lublinem Bychawy dotarli pod siedzibę centrali Agencji Państwo Zemszałowie ze swoimi Serami z Leśniczówki, produkowanymi w ramach RHD. Matka z synem, którzy z pasją prowadzą swoją działalność, zachęcali do próbowania wyrobów i cierpliwie odpowiadali na pytania dotyczące tych niszowych. Ich flagowym produktem jest ser podpuszczkowy z mleka niepasteryzowanego.

Konrad Zemszał: *Sprzedawane produkty wytwarzamy z mleka krowiego. Pozyskujemy je wyłącznie od zwierząt swojego chowu*

■ Tradycyjne przetwory

Monika Szymańczak-Sięmiątkowska, posiadaczka ekologicznego gospodarstwa w mazowieckim Michrowie, z energią opowiadała o swoich wyrobach. Swój stragan za każdym razem ozdabia – w lecie świeżo zerwanymi słonecznikami, a jesienią dyniami prosto z ogrodu.

Monika Szymańczak-Sięmiątkowska: *Zainteresowanie tym, czym handlowałam, było duże. Dziękuję organizatorom za zaproszenie*

Na półkach Michrowskiej Piwniczki, bo tak się nazywa ten mały rolniczy biznes, pełno jest przetworów przygotowanych metodami tradycyjnymi. Handlująca gospodyni w szkle zamknęła m.in. soki, syropy, dżemy, powidła, konfitury. Sprzedawała także kiszonki i octy. Wszystkie produkty wytwarza sama, ekologicznymi metodami – o czym świadczą certyfikaty. Na jej stoisku nie zabrakło również świeżych sezonowych owoców, które zniknęły błyskawicznie.

Biuro Prasowe
ARiMR
tel. 22 318 40 90

Zdjęcia: archiwum ARiMR

To był dobry rok dla KOWR

Zbliżający się koniec roku jest doskonałą okazją do podsumowań, a tych najłatwiej dokonywać przez pryzmat realizacji zadań. Nie sposób omówić wszystkich działań, które podejmuje Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR). Warto natomiast zwrócić uwagę na te, które szczególnie skutecznie wspierają wieś, produkcję żywności i rozwój rolnictwa oraz niosą pomoc ludziom najbardziej potrzebującym.

Już teraz można uznać, że to był dobry rok dla KOWR. Potwierdzeniem są wyniki badania „Polska wieś i rolnictwo 2023”.

■ Ziemia dobrem niepomnażalnym

Głównym zadaniem KOWR jest ochrona polskiej ziemi rolnej i jak najlepsze nią gospodarowanie. Jest ona bowiem dobrem niepomnażalnym i stanowi narodowy skarb Polski. Dlatego trzeba nią bardzo rozsądnie gospodarować. Do roku 2016 zostało sprzedane 2 mln 700 tys. ha. Przez ostatnie osiem lat, kiedy zaczęły obowiązywać nowe przepisy, które ograniczyły ten proceder, sprzedano zaledwie 28 tys. ha, także na cele inwestycyjne. Ponadto, w tym samym okresie KOWR nabył blisko 13 tys. ha ziemi rolnej, w ramach ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego. W trzech kwartałach 2023 r. sprzedano zaledwie 3 tys. ha gruntów.

■ Dzierżawa gruntów rolnych

Podstawową formą zagospodarowania gruntów rolnych jest dzierżawa. Cieszy się ona dużym zainteresowaniem rolników, gdyż stanowi dogodny sposób użytkowania gruntów i usytuowanych na nich budynków. Nie wymaga angażowania dużych środków finansowych, jak ma to miejsce przy nabywaniu nieruchomości. Zaoszczędzone pieniądze można przeznaczyć na inwestycje w rolnictwie. Ziemia rolna jest dzierżawiona głównie rolnikom indywidualnym na powiększenie lub utworzenie gospodarstwa rodzinnego, które jest podstawą ustroju rolnego, o czym napisano w 23 art. Konstytucji RP.

W pierwszych trzech kwartałach 2023 r. KOWR wydzierżawił prawie 23,5 tys. ha gruntów rolnych oraz przedłużył ponad 3 tys. umów dzierżawy na powierzchnię ponad 78 tys. ha.

■ Nieodpłatne przekazania gruntów

Ważną formą rozdysponowania Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (WRSP) są nieodpłatne przekazania gruntów uprawnionym podmiotom. Jednym z głównych beneficjentów tej formy zagospodarowania państwowej ziemi są samorządy lokalne. Na uzyskanych przez nie gruntach powstają szkoły, szpitale, boiska sportowe, place zabaw, tereny rekreacyjne oraz obiekty użyteczności publicznej: hydrofornie, studnie głębinowe, przepompownie, oczyszczalnie ścieków, drogi dojazdowe i nekropolie.

■ Inwestycje na nieruchomościach nierolnych

KOWR posiada również nieruchomości nierolne, które wykorzystywane są głównie na cele inwestycyjne. Ich atutami są przede wszystkim znakomita komunikacja i duża powierzchnia, na której

Ziemia rolna jest dzierżawiona głównie rolnikom indywidualnym na powiększenie lub utworzenie gospodarstwa rodzinnego

mogą powstać inwestycje typu „greenfield”, parki technologiczne i przemysłowe, centra biznesowe, handlowe, logistyczne, składy magazynowe, nowoczesne budownictwo mieszkaniowe. Z oferty KOWR skorzystało wiele liczących się w gospodarce koncernów.

■ Pomoc rolnikom w trudnej sytuacji

KOWR realizuje mechanizmy, które są pomocne rolnikom i producentom rolnym będącym w trudnej sytuacji ekonomicznej. Na mocy ustawy z 9 maja 2023 r. o Funduszu Ochrony Rolnictwa KOWR udziela rolnikom i producentom rolnym rekompensat z tytułu utraty przychodów z prowadzonej przez nich działalności rolniczej, w przypadku upadłości podmiotu skupującego produkty rolne.

W ramach Funduszu Ochrony Rolnictwa (FOR) do Oddziału Tere-nowego (OT) KOWR wpłynęło niemal 700 wniosków o przyznanie rekompensat na kwotę 30,91 mln zł. Pozytywnie rozpatrzono 450 wniosków, przyznając rekompensaty w wysokości 17,07 mln zł.

Od lipca 2023 r. KOWR udziela pożyczek płynnościowych dla podmiotów prowadzących działalność

w zakresie skupu, przechowywania lub przetwarzania produktów rolnych – w ramach tzw. Linii SKUP PR. Wysokość środków przeznaczonych na pożyczki płynnościowe to kwota 445 mln zł. Uprawnieni mogą wnioskować o pożyczki płynnościowe na zobowiązania z tytułu skupu zbóż, kukurydzy lub rzepaku wobec dostawców, tj. rolników indywidualnych, do 11 mln zł.

W 2018 r. KOWR uruchomił możliwość zaciągania pożyczek ze środków Zasobu WRSP. Pożyczki są udzielane jako wsparcie przedsięwzięć mających na celu rozwój obszarów wiejskich, z przeznaczeniem

środków na finansowanie działań innowacyjnych lub rozwojowych związanych z produkcją roślinną, zwierzęcą, hodowlą oraz przetwórstwem rolno-spożywczym. W 2023 r. KOWR udzielił sześciu pożyczek na łączną kwotę 795 tys. zł.

Inną formą pomocy KOWR jest obniżenie czynszu dzierżawnego w odniesieniu do dzierżawców, którzy dzierżawią od KOWR grunty będące w Zasobie WRSP. Obniżenie czynszu dzierżawnego może nastąpić przy łącznym spełnieniu dwóch warunków: zaistnieniu okoliczności, za które dzierżawca nie ponosi odpowiedzialności (działanie sił przyrody: huraganu, gradobicia, pożaru, powodzi, suszy, wymarznienia) i które nie dotyczą jego osoby, a także wystąpieniu znacznego zmniejszenia zwykłego przychodu z przedmiotu dzierżawy.

KOWR na podstawie ustawy z 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne może również przejmować dług rolnika powstały w związku z prowadzeniem działalności rolniczej, pod warunkiem przeniesienia własności całości lub części nieruchomości rolnej na rzecz Skarbu Państwa.

W 2023 r. KOWR zawarł pięć umów przejęcia długu, na mocy

Głównym zadaniem KOWR jest ochrona polskiej ziemi rolnej i jak najlepsze nią gospodarowanie

których przejął nieruchomości o powierzchni 89 ha i spłacił zobowiązania podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne w łącznej wysokości 3,571 mln zł.

Od 2019 r. do października 2023 r. KOWR przejął do Zasobu WRSP ponad 1330 ha na podstawie 30 umów, z tego 1314 ha na podstawie 29 umów zostało rozdysponowane, a spłata przejętych zobowiązań wyniosła ogółem ponad 78,5 mln zł. Do rozdysponowania pozostaje 16 ha przejętych nieruchomości.

Wszystkie przejęte grunty zostały wydzierżawione dotychczasowym właścicielom.

■ Skuteczne działania KOWR w zakresie OZE

KOWR prowadzi bardzo skuteczne działania w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE). Obejmują one w szczególności monitorowanie: rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych, biogazu rolniczego, biopłynów oraz działalności spółdzielni energetycznych. Na uwagę zasługuje przede wszystkim możliwość szerokiego wykorzystania biomasy pochodzenia rolniczego, która gwarantuje pozyskiwanie energii w sposób stabilny i niezależny od czynników zewnętrznych, takich jak słońce czy wiatr.

Od lipca 2023 r. KOWR udziela pożyczek płynnościowych dla podmiotów prowadzących działalność w zakresie skupu, przechowywania lub przetwarzania produktów rolnych

Instalacjami, które wykorzystują biomasę do wytwarzania energii elektrycznej i ciepła, są biogazownie rolnicze. Wykorzystują one głównie odpady z rolnictwa, takie jak gnojowica czy obornik, a także odpady z przemysłu rolno-spożywczego.

Uzyskany biogaz służy głównie do produkcji energii elektrycznej. Produkcja tej energii to jednak tylko część potencjału, którym dysponuje biogazownia rolnicza, ponieważ podczas spalania gazu silniki prądotwórcze generują również spore ilości ciepła. Ciepło to może być dostarczane do sąsiadujących budynków gospodarczych i mieszkalnych, a także do zakładów przemysłowych oraz budynków użyteczności publicznej, takich jak szkoły, kościoły, hale widowiskowo-sportowe czy ośrodki zdrowia.

Ponadto w wyniku przetwarzania substratów w biogazowniach rolniczych powstaje masa pofermentacyjna, która może być wykorzystywana jako wartościowy nawóz naturalny o oczekiwanej przez rolników strukturze azotowej.

KOWR stara się przekazywać informacje dotyczące działań w zakresie OZE rolnikom, instytucjom

i osobom prywatnym, organizując bezpłatne warsztaty i szkolenia. W 2023 r. zorganizował 16 spotkań – warsztatów dotyczących funkcjonowania mikrobiogazowni rolniczych, wykorzystania biomasy rolniczej (słomy) do produkcji brykietu oraz zakładania i funkcjonowania spółdzielni energetycznych. W warsztatach tych łącznie uczestniczyło 700 osób. Ponadto KOWR przygotował siedem filmów promujących wspomnianą wyżej tematykę, a także cztery audycje telewizyjne emitowane w programie 1 TVP. W trakcie realizacji jest cykl 10 warsztatów dotyczących funkcjonowania biogazowni rolniczych.

■ Promocja produktów rolno-spożywczych w kraju i za granicą

KOWR prowadzi działania promocyjne i informacyjne dotyczące produktów rolnych i żywnościowych oraz metod ich produkcji. Głównym celem tych działań jest popularyzacja żywności wysokiej jakości wytwarzanej w ramach systemów jakości oraz oznaczeń, w tym żywności regionalnej, tradycyjnej i ekologicznej, a także zwiększenie jej spożycia. Promowane

są także odpowiedzialne decyzje zakupowe oraz patriotyzm konsumentki. W tym celu prowadzone są kampanie promocyjne i informacyjne: „Solidarni z rolnikami” i „Kupuj świadomie” oraz organizowany jest konkurs dla Kół Gospodyń Wiejskich „Bitwa Regionów”.

Konkurs „Bitwa Regionów” zasługuje na szczególną uwagę. Odbyła się już jego ósma edycja, do której zgłosiła się największa w historii konkursu liczba Kół Gospodyń Wiejskich – aż 3528. To wielki sukces Konkursu, który ma na celu promowanie regionalnych potraw oraz bogactwa i różnorodności lokalnych tradycji kulinarnych. W ostatniej edycji po raz pierwszy w regulaminie konkursu znalazł się wymóg, aby przy przygotowaniu potrawy konkursowej wykorzystać przynajmniej jeden produkt regionalny, a w wydarzeniu wzięli udział lokalni producenci polskiej żywności wysokiej jakości. Pomimo że był to konkurs, któremu towarzyszyła zacięta i emocjonująca rywalizacja, towarzyszyła mu wspinała atmosfera.

Warto także wspomnieć o organizowanym przez KOWR I Festiwalu Polskiej Żywności Wysokiej Jakości #KupujŚwiadomie, który odbył się 24–25 czerwca na Stadionie Narodowym w Warszawie. Swoje wyroby regionalne zaprezentowało

W ramach mechanizmów wspierających konsumpcję KOWR realizuje „Program dla szkół”, którego budżet obecnie wynosi łącznie 256,8 mln zł (118,7 mln zł z budżetu UE oraz 138,1 mln zł z budżetu krajowego)

ponad 100 wystawców, a w specjalnych strefach odbywały się pokazy kulinarne i degustacje. W ciągu dwóch dni Festiwalu na PGE Narodowym królowała polska żywność wysokiej jakości. Festiwal był prawdziwym świętem dla smakoszy i koneserów rodzimej kuchni oraz polskich produktów prosto od rolników i lokalnych dostawców.

KOWR z powodzeniem obsługuje także 10 branżowych funduszy promocji produktów rolno-spożywczych, utworzonych w celu wspierania marketingu rolnego, wzrostu spożycia i promocji żywności.

KOWR podejmuje też liczne inicjatywy na rzecz wsparcia rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą. Polskie produkty są promowane na rynkach zagranicznych pod wspólnym hasłem „Poland tastes good”. Hasło to ma kojarzyć się z naszym krajem i budzić przekonanie, że polska żywność jest smaczna i odznacza się wysoką jakością. W tym celu KOWR m.in. organizuje narodowe stoiska informacyjno-promocyjne na zagranicznych targach i wystawach z udziałem polskich przedsiębiorców, realizuje zagraniczne misje handlowe oraz zapewnia obsługę spotkań biznesowych z zagranicznymi przedsiębiorcami, organizuje w Polsce przyjazdowe misje handlowe zagranicznych importerów i dziennikarzy branżowych czy też organizuje webinaria informacyjne poświęcone rynkom rolno-spożywczym krajów trzecich i pomaga w nawiązywaniu kontaktów handlowych.

Efekty tych działań są widoczne w systematycznie rosnącym z roku na rok eksporcie polskich towarów rolno-spożywczych. Głównym jego odbiorcą są państwa unijne. Jednak rynki tych krajów są w znacznym stopniu nasycone, o dużej

KOWR prowadzi bardzo skuteczne działania w zakresie odnawialnych źródeł energii

konkurencji, dlatego istotne jest, aby polscy eksporterzy w większym stopniu kierowali swoją ofertą na rynki pozaunijne, o dużym potencjale rozwoju eksportu, znajdujące się w Azji (Chiny z Hongkongiem, Singapur, Korea Południowa, Japonia, Wietnam, Tajlandia), na Bliskim Wschodzie (Zjednoczone Emiraty Arabskie, Arabia Saudyjska, Izrael), w Afryce (RPA, Egipt, Nigeria, Algieria, Maroko) i Ameryce Północnej (USA, Kanada). Warto zwrócić uwagę również na kraje Ameryki Południowej i Środkowej, takie jak Chile, Meksyk czy Brazylia.

■ Działania służące stabilizacji i monitorowaniu rynków rolnych

W kompetencjach KOWR pozostaje realizacja zarówno krajowych, jak i unijnych mechanizmów o charakterze wspierającym i monitorującym rynki rolne. Należą do nich mechanizmy: prywatnego przechowywania i interwencyjnych zakupów produktów rolno-spożywczych, handlu zagranicznego z krajami pozaunijnymi, monitorowania obowiązków zawierania umów na dostarczanie produktów rolnych, a także monitorowania produkcji na rynkach: winorośli i wina, maku i konopi włóknistych, cukru, tytoniu oraz mleka.

Do obowiązków KOWR należy także gromadzenie, analiza, przetwarzanie i udostępnianie informacji dotyczących rynków produktów rolnych i żywnościowych. KOWR sporządza cykliczne informacje i analizy dotyczące: zmian cen, sytuacji podaży-popytu na podstawowych rynkach rolno-żywnościowych i handlu zagranicznego towarami rolno-spożywczymi. Z opracowań KOWR korzysta bardzo dużo instytucji i osób prywatnych.

■ Realizacja programów wspierających konsumpcję

W ramach mechanizmów wspierających konsumpcję KOWR realizuje

„Program dla szkół” oraz Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014–2020 (POPŻ). Celem pierwszego programu jest trwała zmiana nawyków żywieniowych dzieci poprzez zwiększenie udziału owoców i warzyw oraz mleka i przetworów mlecznych w ich codziennym odżywianiu. Drugi program skierowany jest do osób najbardziej potrzebujących, którym niezbędna jest pomoc w zapewnieniu żywności.

Nierozłącznym elementem „Programu dla szkół” są działania edukacyjne, w ramach których dzieci biorą bezpłatnie udział w warsztatach i wycieczkach. Dzięki temu zapoznają się z pracą rolnika i życiem na wsi. Poza tym poprzez „Program dla szkół” dzieciom przekazywana jest wiedza o niemarnowaniu żywności oraz właściwej segregacji odpadów. W „Programie dla szkół” w roku szkolnym 2022/2023 w komponencie owocowo-warzywnym uczestniczyło 11,5 tys. szkół podstawowych, w których owoce i warzywa otrzymało ok. 1,7 mln dzieci,

natomiast w komponencie mlecznym udział wzięło 11,7 tys. szkół podstawowych, w których mleko i produkty mleczne otrzymało również 1,7 mln dzieci. Warto odnotować, że w roku szkolnym 2023/2024 budżet programu uległ zwiększeniu w stosunku do ubiegłego roku. Budżet obecnie wynosi łącznie 256,8 mln zł, w tym 118,7 mln zł z budżetu UE oraz 138,1 mln zł z budżetu krajowego.

Bardzo ważny z punktu widzenia społecznego jest Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014–2020 (POPŻ). Jego celem jest ograniczenie ubóstwa poprzez świadczenie pomocy żywnościowej osobom najbardziej potrzebującym. Mogą one otrzymać nieodpłatnie paczki z żywnością, pełnowartościowe posiłki, a także wziąć udział w działaniach, których celem jest włączenie do społeczności lokalnych i poprawa sytuacji życiowej. Pomoc w ramach POPŻ kierowana jest do osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów

Polskie produkty są promowane na rynkach zagranicznych pod wspólnym hasłem „Poland tastes good”

W sierpniu br. odbył się w Stadninie Koni Janów Podlaski 45. Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi, który potwierdził siłę hodowli koni arabskich, prowadzonych przez spółki należące do KOWR

nie mogą zapewnić sobie lub rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych czy posiłków. Z pomocy żywnościowej korzysta co roku około 1,3 mln uprawnionych osób w Polsce, którym dostarczane jest ponad 60 tys. ton produktów rolno-spożywczych o wartości około 300 mln zł. Przy realizacji tego programu KOWR odpowiedzialny jest za organizację przetargów na dostawę artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich. KOWR ponadto odpowiada za nadzór nad dostawami żywności przez wykonawców, a także nadzoruje dystrybucję żywności i działania na rzecz włączenia społecznego realizowane przez organizacje partnerskie.

■ Sukces Narodowego Pokazu Koni Arabskich Czystej Krwi

Warto wspomnieć również o wydarzeniu organizowanym przez KOWR, które zostało przez obserwatorów uznane za ogromny sukces. Chodzi o 45. Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi, który odbył się 11–13 sierpnia 2023 r. w Stadninie Koni Janów Podlaski.

Pokaz ten był jednym z najlepiej zorganizowanych widowisk w historii tego wydarzenia. Potwierdził on również siłę hodowli koni arabskich, prowadzonych przez spółki należące do KOWR.

Wysoko oceniono także aukcje „Pride of Poland” i „Summer Sale”, na których zarejestrowało się ponad 40 kupujących, m.in. ze Szwajcarii, Arabii Saudyjskiej, Szwecji, Stanów Zjednoczonych, Syrii oraz Zjednoczonych Emiratów Arabskich. Wynik Aukcji „Pride of Poland” w 2023 r. – ponad 2 100 000 euro, czyli ponad 9 000 000 zł – jest drugim najlepszym wynikiem finansowym uzyskanym od 2010 r. i świadczy o tym, że polska hodowla koni arabskich jest nadal ceniona i poszukiwana na świecie.

■ Dobre wyniki polskich koni arabskich w Czempionacie Europy

Sukcesem koni arabskich czystej krwi polskiej hodowli, w tym koni ze spółek KOWR w Janowie Podlaskim i Michałowie, zakończył się Czempionat Europy w Bedizzole (Włochy), który był rozgrywany

w październiku 2023 r. Dzięki wynikom uzyskanym przez konie polskiej hodowli prestiżowy tytuł Najlepszego Europejskiego Hodowcy trafił do Stadniny Koni Janów Podlaski, a Polska uzyskała tytuł Najlepszego Narodowego Zespołu Pokazu.

■ Działania KOWR docenione przez interesariuszy i beneficjentów

To był dobry rok dla Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Potwierdzają to wyniki badania „Polska wieś i rolnictwo 2023” zrealizowane przez firmę Market Research World. Wskazują one, że zdecydowana większość, bo aż 91 proc. respondentów, którzy w 2023 r. skorzystali z usług Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, ocenia jego działalność bardzo dobrze i dobrze. Świadczy to o wysokim poziomie wykonywania swoich zadań na rzecz beneficjentów i interesariuszy przez pracowników KOWR, zarówno stacjonarnie, jak i online. W 2023 r. KOWR został najlepiej oceniony spośród wszystkich instytucji administracji rolnej.

Rolnicy uczestniczący w badaniu, jako jedno z trzech najbardziej zaufanych źródeł informacji dotyczących wsparcia rolników i rolnictwa ogółem wskazali pracowników placówek instytucji zajmujących się rolnictwem, w tym KOWR. To dowód, że pomimo dynamicznego rozwoju usług administracji cyfrowej profesjonalna, ogólnodostępna obsługa beneficjentów i interesantów, dokonywana bezpośrednio przez pracowników w instytucjach rolnych – pozostaje niezbędna.

**Wydział Medialny
i Rzecznika Prasowego
KOWR**

tel. 22 376 78 83

Zdjęcia: archiwum KOWR, Fotolia,
Countrypixel.Stock.adobe.com

ZEROOO

V edycja konkursu

Wybrano laureatów V edycji Ogólnopolskiego Konkursu dla Młodzieży „Moja Wizja Zero – Bezpiecznie z Niebezpiecznymi Substancjami w Gospodarstwie Rolnym”, organizowanego przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS).

Celem konkursu jest promowanie wśród młodzieży szkolnej i studentów uczelni wyższych, w szczególności o profilu rolniczym, bezpiecznych zachowań związanych z pracą na terenie gospodarstwa rolnego oraz popularyzowanie „Wizji Zero” w rolnictwie. „Wizja Zero” to międzynarodowa strategia prewencji w dziedzinie bezpieczeństwa pracy oraz kampania społeczna, która ma na celu minimalizowanie ryzyka wypadków przy pracy w sektorze rolniczym, ze szczególnym zwróceniem uwagi na bezpieczeństwo pracy z niebezpiecznymi substancjami w gospodarstwie rolnym na podstawie trzech filarów: bezpieczeństwo, zdrowie i dobrostan.

U podłoża strategii „Wizja Zero” leży tzw. 7 Złotych Zasad:

- Zasada 1: Przejmij inicjatywę – zaangażuj się.
- Zasada 2: Zidentyfikuj zagrożenia – kontroluj ryzyko.
- Zasada 3: Zdefiniuj cele – stwórz program.
- Zasada 4: Zapewnij zdrowy i bezpieczny system pracy – bądź dobrze zorganizowany.
- Zasada 5: Zadbaj o bezpieczne otoczenie w gospodarstwie:

maszyny, narzędzia i stanowisko pracy.

- Zasada 6: Poszerzaj wiedzę na temat zasad bezpieczeństwa w gospodarstwie.
- Zasada 7: Daj dobry przykład i motywuj innych.

■ Zadanie konkursowe

Konkurs jest skierowany do młodzieży w wieku od 13 do 21 lat włącznie. Zadaniem konkursowym w V edycji Konkursu było nagranie krótkiego filmu (od 30 sekund do 2 minut) na temat kampanii „Wizja Zero” i co najmniej jednej ze Złotych Zasad strategii, ze szczególnym zwróceniem uwagi na bezpieczeństwo pracy z niebezpiecznymi substancjami w gospodarstwie rolnym.

■ Wybór laureatów

Komisja Konkursowa pod przewodnictwem Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Rolników 23 października 2023 r. dokonała wyboru najlepszych, spośród 46 filmów zgłoszonych do V edycji Ogólnopolskiego Konkursu dla Młodzieży „Moja Wizja Zero”. Wszystkie filmy

konkursowe oceniane były pod względem zgodności z tematyką konkursu, oryginalności i pomysłowości oraz jakości i walorów estetycznych.

Tegorocznymi laureatami konkursu zostali:

- I miejsce – Simona Bugdol z Koronowaca w woj. śląskim;
- II miejsce – Kacper Staręga z Siedlec w woj. mazowieckim;
- III miejsce – Patryk Panek z Brzeziny w woj. lubelskim.

Wyróżnienia zdobyli:

- Szymon Raś z Ropczyc w woj. podkarpackim;
- Samuel Pawełczyk ze Skrzydłowic w woj. śląskim;
- Piotr Gargol z Horodyszczka w woj. lubelskim;
- Piotr Paprocki ze Skorupek w woj. mazowieckim.

Współorganizatorzy przyznali również trzy nagrody specjalne:

- Nagrodę Specjalną Głównego Inspektora Pracy otrzymała Simona Bugdol;
- Nagrodę Specjalną Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej otrzymał Szymon Raś;
- Nagrodę Specjalną Agro Ubezpieczenia otrzymał Igor Urbańczyk z Kośmidrów w woj. śląskim.

Departament Oświaty
i Polityki Społecznej
MRiRW
tel. 22 623 15 75

Konkurs prewencyjny KRUS

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) zaprasza dziennikarzy do udziału w XXIX Konkursie na publikacje „W rolnictwie można pracować bezpieczniej”. Konkurs jest organizowany w ramach działań KRUS na rzecz zmniejszenia liczby wypadków przy pracy i chorób zawodowych rolników.

Konkurs adresowany jest do dziennikarzy i innych osób publikujących w środkach masowego przekazu (prasie, internecie, radiu i TV). Celem konkursu jest oddziaływanie na poprawę warunków bezpieczeństwa pracy rolników i ich rodzin poprzez upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach i zasadach bezpiecznej pracy.

Zasady te są zawarte m.in. w ustanowionych przez Prezesa Kasy „Zasadach ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym”

oraz w „Wykazie czynności szczególnie niebezpiecznych, związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, których nie wolno powierzać dzieciom poniżej 16 lat”.

Tegoroczna edycja konkursu ma na celu popularyzowanie wiedzy dotyczącej właściwego stosowania i magazynowania w gospodarstwie rolnym niebezpiecznych substancji, np. środków ochrony roślin, nawozów, paliw oraz zasad dotyczących ochrony środowiska naturalnego.

Zgodnie z Regulaminem Konkursu warunkiem udziału jest opublikowanie w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. co najmniej jednej publikacji spełniającej wymogi regulaminu i przesłanie jej na adres organizatora, najpóźniej w terminie do 12 stycznia 2024 r.

Biuro Komunikacji i Współpracy
Międzynarodowej
KRUS
tel. 22 592 64 05

Biuletyn informacyjny nr 11–12/2023 (254). Wydawany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Redagowany pod kierunkiem Małgorzaty Książyk, przy współpracy z kolegium redakcyjnym w składzie: Wojciech Adamczyk, Justyna Adamska, Dorota Biańczak, Joanna Czapla, Nina Dobrzyńska, Waldemar Guba, Wanda Klepacka, Agnieszka Kłódkowska-Cieślakiewicz, Lidia Kostańska, Natalia Latocha, Teresa O'Neill, Anna Radecka, Łukasz Tomczak, Monika Wilińska, Paweł Wojcieszak, Magdalena Zasepa, Elwira Zdrodowska.

Opracowywanie: Mariola Marczak. **Współpraca:** Alicja Daniluk-Jankowska. **Zdjęcia na I stronie okładki oraz stronie 1:** CherryMan.Stock.adobe.com, Tomasz.Stock.adobe.com.

Redakcja: ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa; tel.: 22 623 11 75, 22 623 20 68.

Łączność z czytelnikami: Biuro Prasowe MRiRW, ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, e-mail: rzecznik.prasowy@minrol.gov.pl.

Wersja internetowa: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/opracowania-i-publikacje>; <https://www.gov.pl/web/arimr/publikacje>.

ISSN 2719-5147. **Podpisano do druku:** 4 grudnia 2023 r.

Nakład: 8000 egz. **Druk:** Zapol Sobczyk Spółka komandytowa, al. Piastów 42, 71-062 Szczecin.

Redakcja wyraża zgodę na kopiowanie, reprodukowanie i rozpowszechnianie w celach niekomercyjnych, w całości lub w części, materiałów tekstowych. Podmiot korzystający z materiałów tekstowych opublikowanych na stronach czasopisma, zobowiązany jest do zamieszczenia informacji o ich pochodzeniu.

Zabronione jest kopiowanie, reprodukowanie i rozpowszechnianie materiałów graficznych, tj. ilustracji, rycin, zdjęć itp.

KONKURS NA PUBLIKACJE
W ROLNICTWIE MOŻNA
PRACOWAĆ BEZPIECZNIEJ

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
zaprasza do udziału w XXIX konkursie na publikacje

Termin nadsyłania prac upływa 12 stycznia 2024 r.

Bezpieczny Rolnik
Bezpieczna Wieś

BEZPIECZNIE
Z NIEBEZPIECZNYMI
SUBSTANCJAMI

VISION
ZERO
Safety. Health.
Wellbeing.

**KUPUJĄC ŻYWNOSĆ Z TYM ZNAKIEM
MASZ PEWNOŚĆ, ŻE ZOSTAŁA WYTWORZONA
W POLSCE NA BAZIE KRAJOWYCH SUROWCÓW**

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa